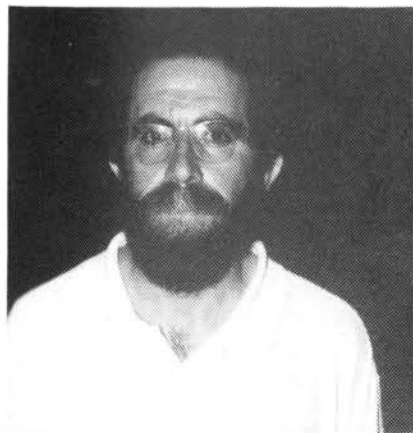

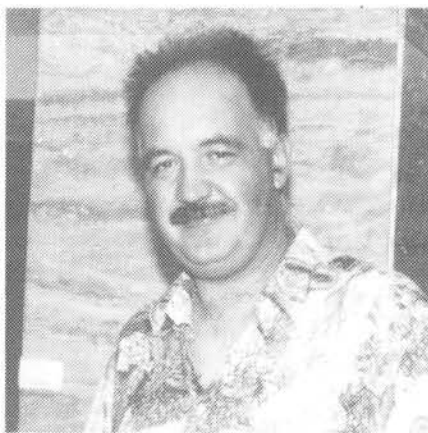
Previmet 93: prevenció de les pluges tardorals

La cíclica presència de pluges copioses a la tardor han estat notícia en els darrers anys. No ve d'ara: encara se'n recorden de les de fa 50 anys. La torrencada sempre causa desastres. Previmet vol servir per prevenir-los i mitigar-ne els efectes. Hi ha punts més exposats al perill...

Paco Gallardo

Un professor de l'institut recordat encara pels seus alumnes. Ens ha visitat aquest estiu i hem mantengut una conversa amb ell sobre els temes de sempre.

Miquel Sarasate

Exposa a la Banca March de Palma fins dia 30 del mes de setembre una trentena d'obres que són la seva darrera producció marcada ja per la maduresa.

Francesc Umbert

Un llorençà aficionat a l'observació meteorològica que ens explica la seva dèria. "Tothom s'interessa pel temps", diu. I ell de forma sistemàtica.

Els excessos meteorològics

Tot i que sempre ens sorprengui la violència d'una torrentada sabem que en aquesta època de l'any solen ser freqüents. La presència de notícies d'inundacions al litoral mediterrani ha estat en els darrers anys una notícia massa repetida. A Mallorca hem patit desgràcies molt fortes, i a Artà n'hem anat ben servits. Si passos tan terribles com la mort d'Emília Anta de fa gairebé tres anys no són per sort usuals, sí que ho són en canvi les desgràcies materials. A vegades la força dels elements és tan descomunal que cap prevenció resulta suficient; però en moltes ocasions sí que la previsió, disposar d'ajudes immediatament disponibles i prèviament disposades, pot ajudar a reduir l'impacte perjudicial.

Per aquí va **Previmet**. A partir de la informació meteorològica que l'Institut Nacional de Meteorologia obté de cada dia més, i més fiable, es pot articular aquest pla d'estructura ramificada. Quan la previsió permet establir un nivell de risc important, s'inicia la notificació i arriba a tots els organismes que poden jugar un paper important per eliminar la sorpresa. L'Ajuntament és un dels terminals d'aquesta estructura.

I l'Ajuntament ha de tenir a punt un pla propi per afrontar la possibilitat d'un d'aquests excessos que sempre ens sorpren. Avisar els veïns, adoptar mesures, disposar d'una força a punt i equipada per intervenir si és requerida...

També la col.laboració dels veïns és important. **Previmet** vol introduir la idea que cal mentalitzar-se que el risc és real i en certa manera previsible. No aprofitar aquest coneixement és posar-se en mans de les forces incontrolades.

Però també és cert que els danys que sovint es produeixen no tenen una solució a prendre el dia de la tempesta. Les zones de Sa Pista, 31 de Març, de Son Servera/Era Vella pateixen quan les pluges són fortes o continuades. Ja saben que hi ha perill d'inundació, de retorn d'aigües residuals, sense que cap **Previmet** els ho hagi de dir. I saben que la solució passa per reformes d'infraestructura general: el sistema d'evacuació de pluvials ha tornat insuficient, com és el cas del darrer tram de la síquia, o ja va néixer estret, com és el cas de les altres zones esmentades.

Les recomanacions del **Previmet**, pensades per al moment previ de la possible torrentada, no han de caure dins el paner fora cul de la indiferència; però tampoc no han de fer oblidar que altres mesures s'han de prendre per evitar danys que massa sovint afecten part del poble. Les millores als ponts de Son Frare i del Molí d'en Salom, i al jaç del torrent d'es Millac, demostren la manera com cal encarar certs problemes.

Benvenguts sigui el **Previmet** i la conseqüència seva que és el Pla Municipal. Un pla fresc i que caldrà millorar així com l'experiència aconselli i amb la col.laboració dels veïns, que són els coneixedors directes dels punts que pateixen quan hi ha torrentada. Conèixer què passa és el punt imprescindible per

començar a posar-hi remei.

Comencen els incendis

Tants com n'hi ha que no creuen en incendis produïts per causa natural i resulta que dia 4 hi va haver persones distintes que anaren a avisar al Parc de Bombers que un llamp havia calat foc per devers Son Catí. Ho havien vist. Que sigui possible, que ho és, no significa que sigui freqüent. Podria ser fins i tot l'excepció, sobretot si resulta que la versió oficial del que més tard (quan la tempesta s'havia esvaït) es produí a la muntanya de Son Jordi no quadra amb el que diuen que sentiren els veïns de la Costa dels Pins: una explosió prèvia.

Així han començat els incendis, en un estiu que tot i ser molt sec, encara no n'havia servits. Toquem fusta, que diuen.

La sorpresa agradable va ser l'estrena que les avionetes Dromader feren de la pista d'aterratge i càrrega que s'ha disposat dins un sementer pla de Sa Canova. Unes avionetes que maniobren molt bé, resulten eficaces i que, sense retard, n'hi ha quatre de disponibles.

Benvenguda sigui la pista, però, escaldats per la lentitud habitual en l'equipament del parc i per la descoordinació de feines que solen exhibir els distints organismes que intervenen en la prevenció i lluita contra els incendis, la pregunta insidiosa és si aquesta pista i el depòsit desmuntable no haguesin hagut d'estar a punt a principis d'estiu, en comptes d'ara que ja l'acabam.

BELLPUIG

ARTÀ

Revista quinzenal

Num.482, 18 setembre 1993

Redacció i Administració:

Rafel Blanes, 10 - Artà. Apartat nº 96

Tel. i FAX 83 50 33 (contestador automàtic)

Dipòsit legal: PM 57-1969

Imprimeix: TIRRENA, S.A.

c/ Pintor Gris, 2 tel. 55 52 12

Redacció:

J. Adrián, J. Amorós, G. Bisquerra, A. Esteva, J. Esteva, A. Genovard, S. Ginard, J. Morey, F. Munar, C. Obrador, M. Santandreu, A. Vives.

Col.laboració:

M. Dalmau, M. Gelabert, P. Ginard, B. Jaume, M. Mestre, A. Muñoz, A. Picazo, J. Sureda, B. Tous, P. Vicens.

Administració: G. Bisquerra. Tel. 83 62 88.

Bellpuig no es responsabilitza del contingut dels articles que van firmats. No garanteix la publicació d'originals no demanats ni es compromet a donar-ne explicacions.

Bellpuig surt dos pics cada mes llevat dels extres de Sant Salvador i de Nadal.

En vigor de setembre a novembre

Previmet 93: prevenció de les pluges tardorals

Redacció. - Dia nou de setembre a les nou del matí a l'Ajuntament es rebia un fax del Servei de Protecció Civil. El text era el següent: "Previmet. Passam a situació operativa L a les Illes Balears. Període de validesa: de 9 hores locals a 24 hores locals". Immediatament el batle i la policia municipal sapigueren que havien de començar una sèrie d'accions que, finalment, no hagueren de posar-se en ús. Aquell dia va plovisquejar fins a mitjan matí i el vent no arribà a ser important. Havia estat una alarma de segon grau que no va passar de la prevenció.

Simultàniament a la comunicació a l'Ajuntament, també havien sabut el pas a situació L la Guàrdia Civil, la Creu Roja i el Serpreisal. I la resta dels Ajuntaments. Cadascú hauria d'haver alertat els dispositius al seu càrrec.

Tot això forma part del pla **PREVIMET MEDITERRANI 93**. Es tracta d'un pla elaborat entre l'Institut Nacional de Meteorologia (INM) i la Direcció General de Protecció Civil (DGPC) amb l'objectiu de disposar amb antelació de la informació meteorològica que aconselli l'adopció de mesures de prevenció o protecció davant possibles emergències a causa de pluja intensa.

El **Previmet** es posa en funcionament entre el dia 1 de setembre i el 30 de novembre. És l'època en què a la conca de la Mediterrània occidental (i les Illes són al centre d'aquesta zona) es poden produir pluges intenses que poden provocar situacions de perill i danys. L'única possibilitat de minimitzar l'efecte d'aquests fenòmens tempestuosos és la prevenció.

Temporals recents

No cal recordar més que els temporals de 1989, 1990 i 1991 per entendre que la meteorologia d'aquesta època de l'any pot resultar, també a Mallorca, veritablement catastròfica. Deu mil milions de pessetes s'invertiren en ajudes públiques per indemnitzar els danys causats pels aiguats.

El 6 de setembre de 1989 es va produir la torrentada de Na Borges i a Porto Colom moriren tres persones. A Canyamel, Joana

Ginard, Butlera, i el seu nebodet, quedaren atrapats en la inundació de ca seva i poc va faltar per quedar-hi. A Artà es recolliren, entre els dies 4, 5, 6 i 8 un total de 104 l/m².

El 21 de setembre de 1989, 60 l/m² a Artà, es va desbordar el torrent de Canyamel.

394 litres es recolliren a l'estació de Ses Pastores entre el 7 i l'11 d'octubre de 1990; 366 a la Colònia (200 dia 9, 100 dia 10); 348 a l'ermita; 239 a l'àrea urbana d'Artà. Entre el 8 i el 9 la gota freda es va desfermar sobre la badia d'Alcúdia i afectà de ple la Colònia de Sant Pere, el subministre elèctric va quedar un parell de dies interromput, es desbordà el torrent d'Es Parral i l'espectacle de veure vessar les muntanyes quedà entelat pels danys materials d'importància que es patiren. Dos dies després a Artà, en quinze minuts, varen caure més de 40 litres, amb greus inundacions i perjudicis materials a Na Batlessa i distintes cases del poble.

50 litres dia 8 de novembre de 1990, 84 dia 10. Un altre cop la gota freda. Aquesta vegada, però, va ser tràgica: la nit del 10 de novembre, el cotxe en què viatjaven Antoni Espinosa i la seva esposa Emilia Anta, va ser arrastrat per les aigües en un baix de la carretera de Son Servera, prop de Pula. En Toni va ser rescatat un parell d'hores més tard. La seva esposa, però, va morir.

La virulència d'aquestes temporalades ocorregudes en l'espai de temps en què **Previmet**

és operatiu, i antecedents encara més històrics com el que va passar el 1943 i que més envant és comentat, ens il·lustren de la necessitat d'adoptar mesures de prevenció.

Situacions d'alarma

El **Previmet** estableix tres gradacions d'alarma.

Situació M.- Probabilitat de precipitacions d'intensitat moderada i de caràcter generalitzat i persistents.

Situació L.- Probabilitat de precipitacions d'intensitat forta o molt forta de caràcter aïllat o local i ocasional. És la que es declararà dia 9.

Situació G.- Probabilitat de precipitacions d'intensitat forta o molt forta de caràcter generalitzat i persistents.

En les situacions L i, sobretot, en la G es podrien donar intensitats de caràcter torrencial, encara que de forma aïllada.

El Pla Municipal

A partir de la declaració de situació de perill, segons les prediccions que fa l'IMN, i la posterior comunicació que la DGPC fa a tots els organismes oficials implicats i als cossos de seguretat, s'inicia la posada en funcionament dels plans particulars. Als Ajuntaments s'ha de tenir previst un Pla d'Emergència Municipal que ha de posar en situació d'alerta els mecanismes de prevenció, defensa i intervenció immediata perquè

estiguin a punt en cas de produir-se l'emergència.

Per al Batle Miquel Pastor la coordinació d'esforços ha de resultar positiva. Amb la policia municipal han elaborat una sèrie de mesures que són fruit de l'experiència, sobretot d'aquests anys en què la intensitat de les plogudes ha provocat problemes seriosos. Es tracta, però, d'unes primeres mesures, que s'hauran d'anar revisant segons l'experiència o la reflexió.

- **L'ESTAT** d'alerta implica comunicar-ho a les forces d'intervenció i als possibles afectats. I designar una persona perquè s'encarregui de vigilar l'evolució de la situació.

- **ALERTAR** tota la policia municipal (a fi que mantinguin les

entri en servei i amb organismes de fora poble.

- **AVISAR** l'encarregat de la depuradora perquè s'obrin les comportes a la siquia per desviar el l'aigua cap al torrent.

- **ATURAR** la bomba de davant la gasolinera i que l'aigua vagi al torrent.

- **NA BATLESSA**. Revisar i, si cal, aixecar els retxats d'evacuació de pluvials.

- **AVISAR** els particulars que constin a la relació de possibles punts afectats, especialment de la zones de Son Servera/Era Vella, Sa Pista i 31 de Març.

- **TENIR** preparat el material d'emergència: cordes, equips d'il·luminació, impermeables, farmàcies, bomba d'extracció d'aigua, alternadora, sprays per eixugar

L'actuació personal

La DGPC ha editat un tríptic en què presenta el Previmet. S'acompanya d'un full que conté una sèrie de consells bàsics per al cas de pluges fortes amb risc d'inundació. Tota la zona en què s'activa el Previmet és susceptible de patir aquestes situacions. Artà és una d'aquestes zones.

"Si havent començat a ploure, l'aigua cau de manera persistent i torrencial, pensi que el risc d'inundació existeix", explica aquest full. Continua amb les precaucions que s'han de prendre, de les quals reproduïm les que són de més aplicació a una situació com la nostra.

- No s'ha de passar per trams de carretera inundats perquè la força de l'aigua podria arrastrar el cotxe.

CARACTERISTIQUES DE LES POSSIBLES PRECIPITACIONS
SEGONS LA SITUACIO D'ALARMA

Sit.	Intensitat	Caràcter
M	Moderada.	Generalitzades. Persistents.
L	Forta. Molt forta.	Aïllades o locals. Ocasionals.
G	Forta. Molt forta.	Generalitzades. Persistents.

ràdios obertes) per entrar en servei si la situació ho requereix.

- **LOCALITZAR** la brigada d'obres per si han d'entrar en servei.

- **TENIR** localitzats (relació amb els telèfons) i, si cal, avisats, els propietaris o conductors de maquinària pesada (pales, tractors, camions, grua...).

- **TENIR** alertats els radioaficionats locals per si les comunicacions quedassin interrompudes.

- **SITUAR** qualcú a la Sala perquè pugui enllaçar per telèfon i ràdio amb tot el personal que

circuits elèctrics...

- **REVISIÓ** constant de les vies de comunicació, especialment els punts que tradicionalment han presentat problemes a causa d'inundacions. Senyalitzar embassaments a la carretera, desprendiments de voreres (habituals a la carretera de Sa Duaia).

- **DESPRÉS** del perill, si hi ha hagut torrentada, revisar les comportes de seguretat instal·lades sobre les clavegueres a determinats punts de dins el poble.

- En cas de pluges intenses, circular preferentment per rutes principals, a velocitat moderada.

- Si es produeixen problemes de visibilitat a causa de la pluja, cal aturar el cotxe a la vorera i senyalitzar la posició.

- Sintonitzar les emissores de ràdio locals per tenir informació sobre la situació meteorològica, carreteres i mesures de protecció. **Previmet** contempla utilitzar les emissores de la zona per explicar les situacions d'emergència.

En el terme d'Artà la policia municipal té detectats uns punts

INSTALACIONES Y
REPARACIONES ELÉCTRICAS.
ILUMINACIÓN.
ELECTRODOMÉSTICOS.
TELICO: FAX Y TELÉFONOS

MÉNDEZ NÚÑEZ, 16, bajos
TELS. 56 37 95 - 83 61 80. FAX 83 52 70
CALA RATJADA

que solen resultar perillosos en casos d'inundació. Són el pont de la carretera de S'Estelrica, vora S'Aucell Verd (abans de la costa de Son Garrover) i la zona d'els horts d'

EsBadei. Se suposa que les millors als ponts de Son Frare i Moli d'en Salom resultaran efectives. A l'interior del poble els punts negres són als voltants de la s'iquia: davant Na Batlessa, encara que ha millorat, ia les interseccions amb els carrers Major, Ponterró i Son Servera.

Situacions de risc personals

El Plad d'Emergència Municipal contempla les mesures que la policia municipal ha anat observant que són més necessàries. Hi ha casos, però, en què els perjudicis que causa una situació com les que hem descrit només es coneguda pels particulars que la pateixen. Si una prevenció, un avis o una ajuda exterior ha de poder ajudar a reduir les conseqüències del sinistre, és convenient que ho comuniquin a l'Ajuntament perquè sigui inclosa en el Pla municipal.

Cadascú hauria de saber què ha de fer per assegurar la sortida de pluvials. O per evitar-ne l'entrada pels albellons que comuniquen amb la canonada general en aquells punts en què no donen l'abast. En alguns casos serà assegurar que els albellons queden ben tapats; en altres casos, que queden destapats.

Obres d'infraestructura

Veïns que solen resultar afectats i que han estat consultats per Bellpuig (vegeu l'enquesta) consideren bona la informació del **Previmet**, però també apunten a la necessitat d'altres obres. Neteja de torrents, reformes com les que s'han fet als ponts de Son Frare o d'es Moli d'en Salom, poden fer minvar el perill a foravila. dins el poble s'han d'atacar els punts tradicionals de problemes per inundacions.

El Batle coincideix. Diu que s'han fet unes comportes de seguretat que evitin que el retorn d'aigües residuals entri als domicilis particulars. També que és a punt de sortir el ban que anuncia la contractació d'obres per construir una segona canonada d'evacuació de residuals a col·locar a la voravia dels números parells del carrer 31 de Març. En canvi les zones de Son Servera/Era Vella i Sa Pista presenten més dificultat ja que se suposa que el punt clau és resoldre l'evacuació des del darrer tram cobert de la s'iquia, que ara és una canonada soterrada d'un metre de diàmetre.

Hi ha dues alternatives, que són estudiades pels tècnics, per veure si han de resoldre el problema.

Una és construir una canonada paral·lela de les mateixes dimensions que aniria al costat de l'actual. Aquesta, que seria la més econòmica, té una complexitat grossa. Necessitaria construir un dipòsit gran a la confluència de la s'iquia amb el carrer Son Servera, i després passar-la, embiaixada per davall la casa que fa cantonada.

La segona és excavar el darrer tram i construir una s'iquia de secció rectangular de tota l'amplada que hi ha entre les edificacions. Aquesta s'iquia, que aniria coberta, gairebé

duplicaria la capacitat d'evacuació.

En el pressupost del 93 hi ha una partida de cinc milions per a aquestes obres. Seria segurament insuficient, però permetria començar amb l'expectativa de pressupostar la resta a l'exercici de 1994.

Amb tot, el Batle considera positiu el **Previmet**, sobretot perquè estimula a trobar solucions i a preparar un dispositiu que en alguns casos pot ser definitiu ja que la policia municipal sol ser el primer cos que intervé en casos d'emergència.

Diu que recentment es va entrevistar amb la Consellera de Governació, Sra. Cirer, i li va exposar el pla elaborat. L'acollida va ser molt bona, perquè sembla que és el primer poble que ha redactat unes propostes. Aquestes, a més del que ja s'ha exposat, contenen una part d'equipament (fonamentalment, un vehicle tot terreny) que s'aspira que sigui subvencionat per l'esmentada Conselleria. També contempla l'entrenament de la policia per a intervencions d'emergència.

"**Previmet** pot resultar l'incidentiu per elaborar un Pla Municipal encara més complet i que pugui atendre les necessitat en cas de pluges torrencials", conclou el Batle.

ESTANY CAN CABRER

4ª generació

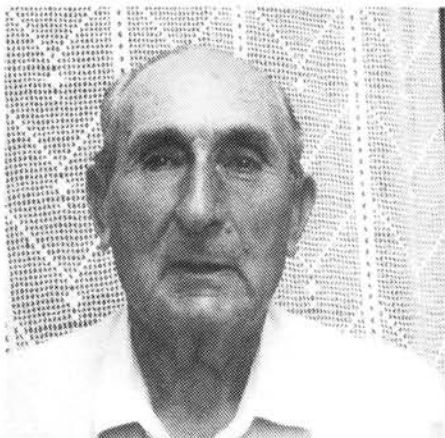
gran sortit d'articles de fumador

Pau Cabrer Mestre

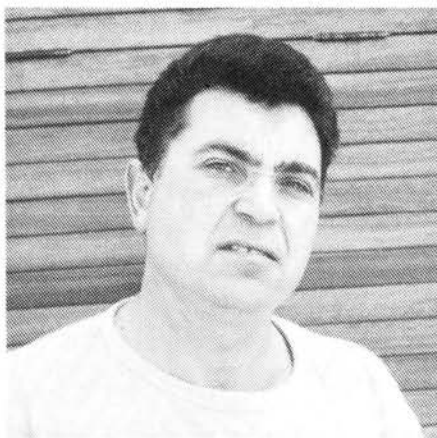
Ant. Blanes, 30 - Tel. 83 60 94 - ARTA

Us pot ser d'ajuda la informació de «Previmet»?

Francesc Tous Llinàs

Segons en quines situacions no hi ha res a fer, però sempre val més la que guarda que la que cura. En el meu cas, els perills els tenc a la finca de Sa Clova. La darrera torrentada se'n va dur cinc ovelles i em fa fer malbé molts tubs de regar; és ben clar que si jo ho hagés sabut, tot això s'hagués pogut evitar. Des que s'han netejat els torrents no ha fet cap torrentada grossa i no puc dir quins seran els resultats, però en principi pareix que la cosa no ha de ser igual.

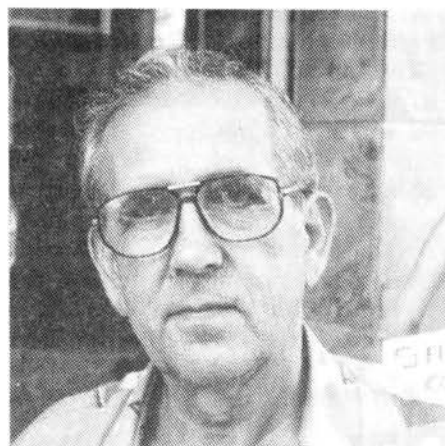
José Flores Hermosa

Jo sempre faria cas d'un avis d'alerta. En aquestes situacions, i sobretot pel meu barri, més d'un ja no dorm. En el meu cas he de vigilar les clavegueres, perquè l'aigua m'envesteix per l'albelló de dins el corral. Els particulars no ho podem solucionar: les canonades són insuficients per recollir l'aigua de tantes cases. Quan es va aixecar el carrer, hi havia trams que tenien el rost al revés. Amb cada obra que es fa la cosa millora un poc, però de moment encara hi ha problemes.

Antònia Sintès Nicolau

Als qui patim inundacions qualsevol informació ens pot ser útil. Cada casa té un problema distint. Ca meva no s'inunda de l'aigua del carrer, sinó de les canonades de les aigües brutes perquè la mestra no pot recollir tota l'aigua que li arriba i no té altre camí que sortir pels albellons que estan més baixos. Quan això ens ha passat hem hagut de canviar l'aigua de la cisterna. No sols s'han de fer previsions, sinó que és molt necessari realitzar les obres que facin falta.

Pere Torres Mestre

Als que tenim risc d'inundacions ens agradaria tenir aquest tipus d'informació. Tot d'una llevaria tots el que tengués en terra. També s'haurien de tenir els carrers nets i fora fulles d'arbres que són les que més embossen els embornals i sobretot posar més vigilància en aquestes zones conflictives. Encara que hagin fet modificacions, no són del tot suficients perquè l'aigua m'arriba a entrar pel portal de la tenda. La meva sort ha estat poder fer un forat al soterrani que va a parar a un avenc.

Joana A. Mesquida Suñer

Qualsevol informació sempre seria ben rebuda. "Gat escaldat d'aigua freda tem" i jo ja m'abrig abans de ploure, per poca cosa que faci ja tenc l'aigua a dins ca nostra. Quan veig que ha de ploure ja tenc una post feta a mida per posar al portal. Ja sé que no puc tenir segons quines coses per mig i, sobretot, res a dins els rebost. La solució no és saber que hi ha una situació d'alerta, sinó donar més sortida a l'aigua que em ve per la siquia. Quan veig aquestes coses tenc més pena que no rialles.

Manuel Llaneras Manrique

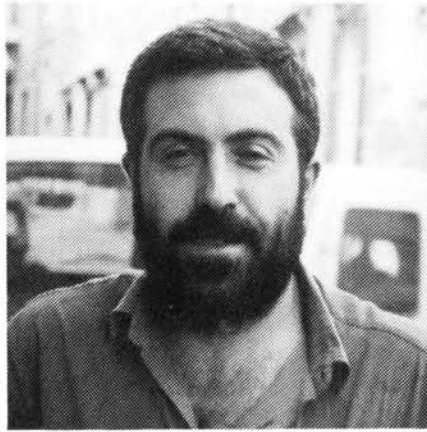
Davant una situació d'alerta ens sentim impotents... és que no podem fer res! Les mesures que havíem de prendre ja fa temps que les tenim preses. Ja tenim preparades un parell de mates per fer-les servir de tap. L'aigua de les clavagueres ens ha arribat a sortir pel bany i fins i tot ens ha desclavat el wàter. Ara s'ha col·locat una comporta al carrer perquè en cas d'una trompada forta boti i no es produeixi l'embós. No és una cosa definitiva, però de moment pareix que funciona.

Pere Josep Gil, Obrero de Sant Antoni

Com avançarem a la passada edició, Pere Josep Gil és l'Obrero de Sant Antoni en substitució de l'amo en Jaume Gil, recentment traspasat.

El mecanisme de canvi, que acostumava a ser per successió familiar, no s'ha pogut seguir en aquest cas tot i que va ser ofert a l'esposa i filla de l'amo en Jaume que declinaren la possibilitat ja que no es donaven en coratge de dur envant la tasca que correspon als obrers. La persona elegida per a la substitució venia a reconèixer l'estreta col·laboració que Pere J. Gil dispensava de feia anys als dos obrers, que ja havien valorat favorablement la seva feina.

Bellpuig ha parlat amb el nou obrer i ha confirmat que des

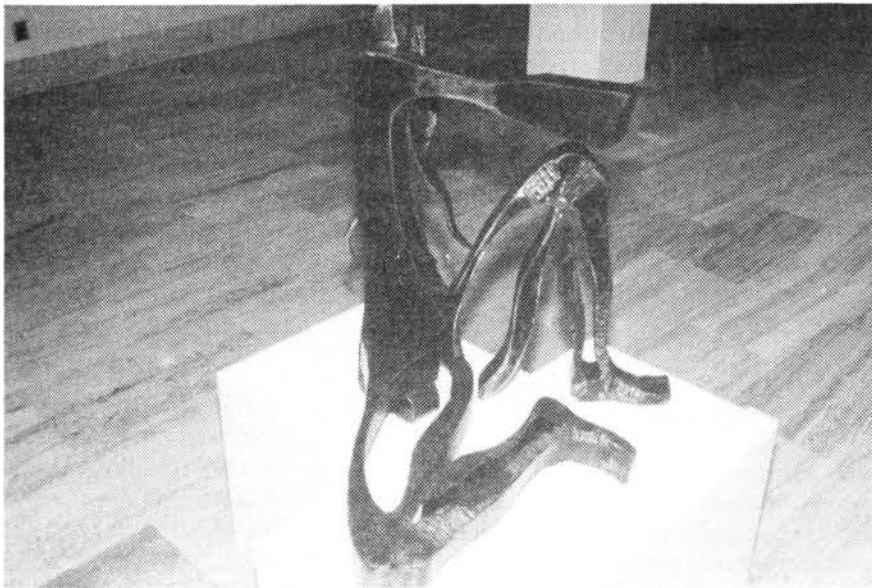

de 1976 treballava a les ordres de l'Obreria en la festa "que més m'agrada de totes les que es fan. De petit tenia moltíssima de por als dimonis i als tambors, però la festa em va prendre". Mai no s'havia plantejat de ser obrer perquè sabia que se n'era per

línia successòria i per això quan li oferiren li va ser una sorpresa. En va parlar amb madò Montserrat i na Teresa, perquè considerava que la línia de l'amo en Jaume era prioritària. "Quan vaig tenir la seva confiança, vaig acceptar".

Al carrer Sorteta número 32 hi haurà la pròxima casa del trull "ja que quan en parlarem pensarem que tanmateix l'any següent també m'hauria d'estrenar i per tant no hi havia motiu perquè en Miquel repetís". Sobre com se sent pel nomenament, no dubta gens a dir que "molt content i molt orgullós de poder ser obrer de Sant Antoni. M'agradaria que la gent m'acceptés i que continués col·laborant amb la festa. Jo procuraré fer-ho tan bé com sàpiga".

E. Miquel Sarasate, exposa a Palma

Dimarts dia 14 a les 20:00 hores es va inaugurar l'exposició d'escultures que en Miquel Sarasate presenta a la sala de la Banca March, al carrer Nuredduna, de Palma. La mostra restarà oberta fins dia 30 de setembre i l'horari de visita és en dies laborables, de 11:00 a 13:30 i de 18:00 a 20:30 hores.

Una trentena són les obres que en Miquel presenta a la seva primera exposició en solifari a Palma. Hi inclou la seva darrera producció, en la línia de sempre: ferro, acer, formes pures i joc de buits. La seguretat i la solidesa de les seves propostes s'encaixa a la perfecció amb els materials.

Incendis forestals

Uns llamps produïts durant la tempesta de dia 4 són, oficialment, els causants de dos incendis forestals, d'escassa importància el primer i relativa el segon.

Sobre les 12:30 els bombers del subparc varen ser avisats per distintes persones que un llamp havia calat foc a la garriga del puig de Son Catiu, aquell sobre el qual hi han construït recentment un xalet. Els testimonis distints coincidiren que un dels llamps havia causat el foc. Quan s'hi traslladaren, enmig de la pluja, varen ser informats que la mateixa precipitació l'havia apagat.

Més tard, sobre les 18:30 hores, se'n declarà un altre a la zona del Puig d'es Moro i torrent des Morts, entre la Costa dels Pins i Canyamel, a la finca de Son Jordi. Oficialment va ser també un llamp, tot i que a aquelles hores ja no hi havia tempesta. Una altra versió que prové, segons sembla, de gent que habita a la urbanització, assegura que abans del foc es va

sentir una forta explosió. Els bombers no pogueren intervenir gaire temps i tota la nit hi hagué força per a qualsevol eventualitat. L'endemà matí, sobre les nou, el foc estava controlat.

Hi intervingueren quatre avionetes Dromader, dues de les quals es desplaçaren des d'Eivissa. El Canadair, que ja era a la Península des del primer de setembre, també va ser cridat, però no arribà a intervenir. Entrada l'horabaixa l'incendi es donà per extingit. En total havien cremat unes 5 ha de pinar.

Dilluns dia 13, amb vent fort, es declarà sobre les 12:30 hores un incendi al golf de Sos Sastres darrere les cases. La intervenció ràpida de les forces del Serpreisal aconseguí evitar que el foc es propagàs cap a la serra d'Es Racó. Quant a les causes sembla ser que el foc s'inicià en un lloc on s'hi cremen residus domèstics i que el vent l'hauria escampat.

Projecte bàsic del radar

L'Ajuntament d'Artà estudia el projecte bàsic del radar que l'Institut Nacional de Meteorologia (INM) ha enviat com a pas previ per a la redacció del definitiu. Aquest projecte bàsic hauria de recollir les suggerències que l'Ajuntament ja va formular i que tendien, sobretot, a dos aspectes: una nova via de comunicació de ronda per connectar la carretera de s'Ermita amb la general evitant l'interior de la població, i disminució del impacte ambiental que el primer avant-projecte gairebé no contemplava.

Joan Servera, exposició

Joan Servera Flaquer, Peix, va inaugurar dissabte dia 11 una exposició de deu obres de tècnica mixta a la boutique Vora-Vora. La mostra estarà oberta fins dia 20 d'aquest mes.

Es tracta de la primera exposició individual d'aquest jove artista artanenc que havia participat en diverses col·lectives, la darrera amb el Grup Espiral del qual forma part. Utilitza distintes tècniques (collage, ceres, acrílics...) i temàtica diversa, alternant entre l'abstracció més agosarada i el figurativisme reposat.

No té formació acadèmica però no s'acaba de considerar totalment autodidacta perquè considera que les influències dels seus amics de formació artística són importants, sobretot a través del Grup Espiral. L'atreuen les textures i el dibuix. I prendre apunts del natural, tot i que les deu obres exposades són totalment de taller. Ara per ara es dedica a l'art com a entreteniment i es considera encara en fase d'aprenentatge. No té projectes immediats; li han parlat d'exposar però sense acabar de concretar. De moment continuarà en la seva línia, que és passar gust amb les provatures, amb l'aventura de l'expressió, amb l'atreviment del tempteig. S'ho passa molt bé i això és ara el que més li importa. Està molt content de la mostra i particularment satisfet dels comentaris que ha suscitat.

Segons algun membre del consistori les esmentades suggerències han estat només parcialment recollides per aquest projecte bàsic ja que, per exemple, tot i reconèixer que el moviment de màquines no és possible a través del

nucli urbà, parla d'"explanar" una ruta sobre terrenys que ha de facilitar l'Ajuntament. Tampoc no s'ha passat a una línia elèctrica subterrània en la part alta de Sa Talaia Freda, sinó que s'ha programat substituir les torres

CONSULTORI MÈDIC

clínic Artà

MEDICINA GENERAL

REUMATOLOGIA

CIRURGIA

DIETÈTICA

REVISIONS MÈDIQUES GENERALS (cheques)

GINECOLOGIA

PEDIATRIA

**CERTIFICATS carnets d'armes
i de conduir**

**c/ Clutat, 39 - tel. 83 62 37
07570 - Artà**

metàl·liques amb fil nu inicialment projectades per uns pals més baixos, però més espessos, amb fil cobert i trenat.

El pressupost total que contempla el document és de 66.680.740, però redactat segons preus de 1988 la qual cosa fa pensar que l'actualització de preus, suposant que s'hi hagi inclòs, per exemple, l'explanació de la ruta de circumvalació, es podria aproximar als cent milions de pessetes.

Camp d'aterratge

La intervenció de les avionetes Dromader en l'incendi de Son Jordi va servir perquè estrenassin la recentment condicionada pista d'aterratge de Sa Canova, prop de Ses Pastores. Aquesta pista disposa d'un depòsit de 50 m³ de capacitat des del qual es bombegen uns 2'2 m³ a l'avioneta. La càrrega és inferior que la dels Canadair, en canvi la maniobrilitat és més gran i els permet descarregar molt a prop de la línia de foc amb la qual cosa l'efectivitat també s'incrementa.

Creuer de Ses Forques

La voravia de davant la caserna de la Guàrdia Civil, pavimentada fins ara amb lloses de pedra, ha estat substituïda per rajoles pròpies d'aquests vials. Per a alguns, s'ha perdut caràcter amb el canvi.

Just davant, en terrenys la propietat dels quals continua en litigi, s'ha construït un tram de voravia, també enrajolada, per facilitar l'accés dels vianants al corredor protegit pel semàfor.

Aquest semàfor ha presentat una altra deficiència. Durant l'estiu el bar S'Estació instal·la sobre la voravia uns parasols per a les tauletes que impedeixen la visió del semàfor baix. Per altra part, els cotxes que aparquen als costats de la carretera, sobre les voravies, quan han de sortir fan marxa enrere i ja s'han enregistrat algunes dificultats amb el trànsit que circula per la carretera.

A la Colònia les pujades i baixades de les avionetes causaren l'alarma perquè cregueren que l'incendi s'havia declarat a Sa Canova.

contestador
83 50 33
automàtic

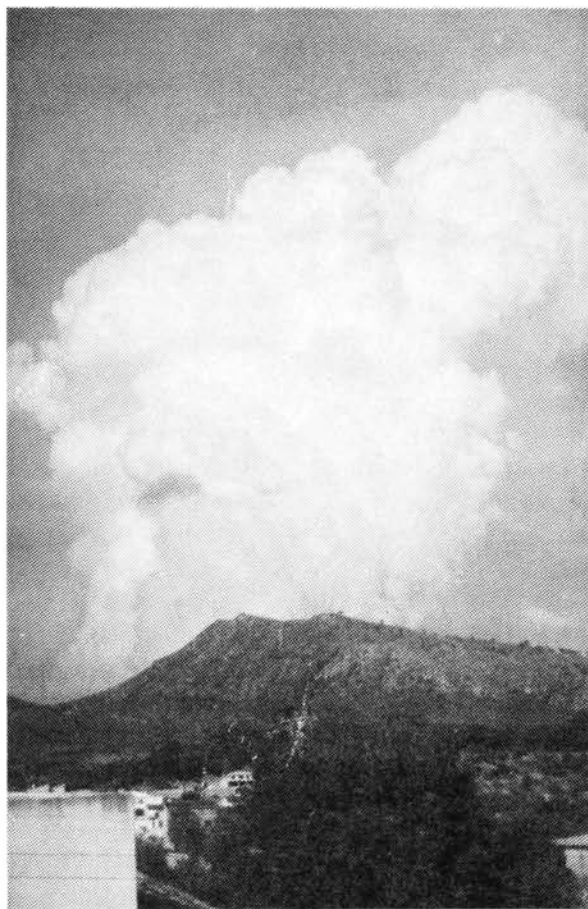
JOYERIA

VIKY

RELOJERIA - PLATERIA

Fabricación Propla

Carrer de Ciutat, 18
Teléfono 56 22 63
ARTA (Mallorca)

Núvol singular

Divendres dia 10, després d'un matí que semblava que el temps hagués de mudar, es va aixecar un núvol curiosíssim sobre el canal de Menorca, ben visible des d'Artà. Si no hagués estat pel color blanc de neu, hauria semblat un dels pavorosos incendis que tan avesats estam els artanencs a veure. Per sort era una singularitat atmosfèrica ben curiosa.

Ultima hora

Sessió plenària de dijous

No podem donar notícia del que es va acordar a la sessió plenària del 16 de setembre perquè l'hora d'inici quedava fora de la present edició.

En la comissió informativa, però, s'arribà a un acord, o almenys no es manifestaren desacords, sobre les propostes.

La primera tractava sobre les reclamacions rebudes per a les contribucions especials de la Colònia. Segons els informes tècnics i jurídics, semblava que se n'aprovarien i se'n desestimarien.

La segona era la proposta d'obres a presentar al Pla d'Obres i Serveis. S'hi volia incloure tres obres. La 5ª fase de proveïment d'aigua i sanejament a la Colònia (Montferrutx) per un pressupost d'un 52 milions (amb subvenció del 65%). A més els enllumenats de dos sectors més d'Artà, Sa pista i Costa i Llobera, per un pressupost total de poc més de 16 milions amb subvenció del 60%.

Les incidències, a la propera edició.

Vols fer ràdio??

Ràdio-Artà torna
a emetre

a partir de l'octubre!!!

RÀDIO-ARTÀ MUNICIPAL 107.8 F.M.

Programació provisional a partir del 24 de setembre.

Els divendres: de les 17 a les 18'30, Miquel Mestre amb HIT PARADE. Seguirà MÚSICA JOVE fins a les 21 h.

Els dissabtes: a partir de les 10, ELS DISSABTES A LA RADIO amb Miquel Mestre fins a les 12'30. Seguirà N'Antònia Sansaloni fins a les 13'30. A continuació Enric Papadopoulos amb RECORDANDO fins a les 14'30. El seguirà el programa EDICTES A LA MÚSICA de Biel Pastor i Jeroni Sureda tancant així, per ara, la programació.

Si estau interessats a fer un
programa telefonau als números:
835017 836205 836236 836293

Llamps i trons

La tempesta que va caure sobre el poble el dissabte dia 4 poc temps després del migdia va causar danys importants i no va ser per la pluja (entre 17 i 20 mm), sinó pels llamps que resultaren força intensos.

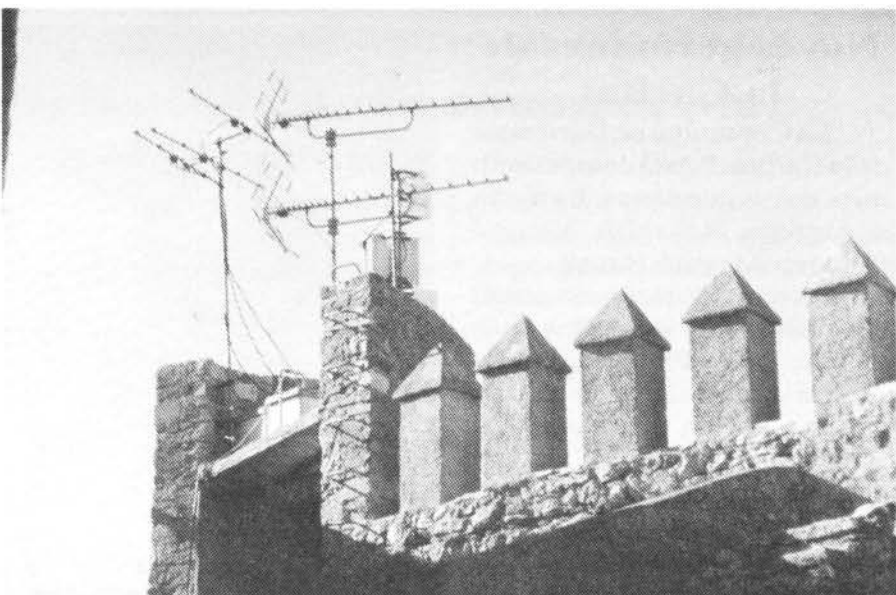
El repetidor de televisió instal·lat a Sant Salvador va resultar afectat i fins ben entrat el vespre de diumenge no va entrar en servei. A la benzinera també varen resultar afectats. En tots dos casos l'avaria es va produir a la línia de subministre elèctric.

Però va ser també a distintes cases particulars on varen tenir desperfectes en un aparell que poc a poc es va generalitzant: els telèfons portàtils sense fil. Sembla que són especialment sensibles a les descàrregues

elèctriques i la prudència aconsella desconnectar-los tan aviat com es precipiti la tempesta, com si es tractàs de l'antena del televisor. En aquesta tempesta varen ser moltíssims

els aparells afectats i importants les pèrdues econòmiques.

A la zona d'es pins d'es tren varen ser moltes les cases que reberen danys al televisor.

C/. CIUTAT, 2 - ARTA Tel. 83 60 88

TORRES

**FOTOGRAFIA I VIDEO
INDUSTRIAL, PUBLICITARI,
REPORTATJES ...**

**NOU SERVEI DE REVELAT
D'AFICIONAT**

- **MAXIMA QUALITAT GARANTITZADA**
 - **T'ABONAM LES FOTOGRAFIES**
- QUE NO T'AGRADIN** (maxim 25% del revelat)

1 Hr.
**servei
urgent**

CENTRE FUJI

Noves germanes de la Caritat

La Comunitat de Germanes de la Caritat d'Artà compta amb dues noves germanes. Es tracta d'Antònia Rosselló Veny i Catalina Maymó Bauçà.

Antònia Rosselló és natural de Manacor i va entrar a la Congregació als 18 anys. És mestra d'educació infantil i ha exercit a Can Domenge, al Patronat Verge de la Salut del consell Insular, a Madrid i, darrerament, a Formentera. N'Antònia ja havia estat a Artà quan també hi estava Sor Magdalena Matamales. La seva destinació aquí passa per la Colònia de Sant Pere, on s'instal·larà encarregant-se de la infermeria i alternant aquesta tasca amb la de la docència al Col·legi Sant Salvador.

Antònia Rosselló Veny i Catalina Maymó Bauçà

Per la seva banda, Catalina Maymó, també natural de Manacor és entre nosaltres des de finals del curs passat per suplir la baixa de sor Maria Teresa

Fontanet. Està especialitzada en la branca de llengua i es dedicarà exclusivament a la docència, després de set anys a les missions del Perú.

100 ANYS DE MIR ILLES BALEARS

BAL - 090 Telefax 586470
Telex 69565 VGOR E

Calle Binicanel·la, 12 Carretera Cala Agulla, 19
Tels.: (971) 585515 - 585552 Tels.: (971) 584300 - 584017
CALA MILLOR CALA RATJADA

Charter nacional:

Alicante	6.550 pts.	Barcelona	5.250 pts.
Bilbao	9.250 pts.	Gerona	5.250 pts.
Granada	10.750 pts.	Jerez	10.750 pts.
Madrid	8.250 pts.	Malaga	8.750 pts.
Santiago	13.500 pts.	Sevilla	11.250 pts.
Valencia	5.250 pts.	Vitoria	9.250 pts.

Salida especial a Lourdes. 6 octubre 21.900 pts.

Especial puente del Pilar

Londres. Del 9 al 12 Oct.	56.600 pts.
Andorra. Del 8 al 12 Oct.	29.500 pts.
Galicia Xacobeo'93. Del 8 al 12 Oct.	48.800 pts.
Madrid y alrededores. Del 8 al 12 Oct.	35.600 pts.
Cantabria y Asturias. Del 8 al 12 Oct.	44.000 pts.
Andalucia al completo. Del 7 al 12 Oct.	66.000 pts.

Super oferta Canarias. Slda. 20 y 27 Septi. desde Palma

7 noches en Puerto de la Cruz	37.300 pts.
7 noches en Las Palmas	39.900 pts.
7 noches comb. Las Palmas/Pto. de la Cruz	44.900 pts.

Santo Domingo. 9 días	103.900 pts.
Thailandia. Bangkok. 9 días	114.000 pts.
Cancun. 8 días	99.900 pts.
Acapulco. 8 días	105.900 pts.
México. 9 días	115.900 pts.
Brasil. 9 días	94.900 pts.

Buenos Aires. Desde Palma (ida/vuelta) ... 111.500 pts.

EL CURS ESCOLAR ES TORNA A POSAR EN MARXA

Els centres de primària han començat amb normalitat.

Redacció.- Els tres centres d'ensenyança primària d'Artà i l'Escola Unitària de la Colònia de Sant Pere han començat, de bell nou, el curs escolar. Les novetats que cada un d'ells ha sofert respecte del curs passat i els planters de professors i d'alumnes amb què compten enguany els podeu veure en el present informe. El més destacat, tal vegada sigui els canvis en la direcció de dos dels tres centres artanencs: el de Sant Bonaventura i el col·legi públic de Na Caragol.

C. SANT SALVADOR

Són 278 els alumnes que enguany rebran l'ensenyament en aquest centre, quatre més dels que començaren el curs passat. De tots ells se n'encarreguen un total de tretze professors, que es reparteixen en tres àrees: l'educació infantil (l'escoleta i els cursos de tres, quatre i cinc anys), amb 82 nins; l'educació primària (de primer curs fins al sisè), amb 137 alumnes; i l'educació secundària (setè i vuitè) amb 59 alumnes. En l'àrea de secundària cinc professors es reparteixen parcialment els cursos d'acord amb les assignatures en què estan especialitzats.

Respecte de les innovacions per enguany, hi ha hagut pocs canvis quant a professorat i equip directiu; tan sols la incorporació d'una professora per als tres anys, la qual cosa ha permès que el centre s'adaptàs molt ràpidament a les diferents tasques pedagògiques exigides per aquesta revisió i elaboració del Projecte Curricular de Primària, la introducció a la Reforma del 3r i 4rt curs i l'estudi d'elaboració del projecte Lingüístic propi del centre. A nivell didàctic s'ha introduït l'aula-taller d'informàtica per als cursos d'infantil i primària.

La novetat més destacada serà els canvis que sofrirà la junta directiva de l'A.P.A., ja que molts dels seus membres actuals han acabat la tasca duita a terme des de feia anys. Dins poc temps, l'Associació convocarà eleccions per tal d'elegir els components del nou equip directiu.

ESCOLA UNITÀRIA COLÒNIA DE SANT PERE

És la més petita de les quatre i hi acudeixen només onze alumnes. De tots ells, se n'encarrega Mª Teresa Adrover, única professora del centre, recolzada per un altre professor del centre de recursos de Manacor un matí a la setmana durant tot el curs. El total d'alumnes es distribueix en dues àrees: l'educació infantil (de tres, quatre i cinc anys) amb 8 alumnes, i l'educació primària de primer cicle, amb un alumne per al primer curs i dos per al segon.

L'única novetat destacable respecte del curs anterior és que els alumnes que havien de cursar tercer i quart han pogut matricular-se a Artà, donat que s'han aconseguit les ajudes individualitzades per al transport i el menjador que s'havien sol·licitat. Això ha repercutit en una millora en tant que enguany es comptarà amb menys alumnat i la diferència d'edat existent serà menor, amb la qual cosa l'ensenyament guanyarà en qualitat. Val a dir també, que la professora amb plaça definitiva en aquest centre encara està de baixa i no se sap si s'incorporarà al llarg del curs que comença.

C. P. NA CARAGOL

El col·legi públic de Na Caragol ha incrementat en sis el seu nombre d'alumnes. Enguany són 271 els nins i nines que iniciaran el curs en aquest centre. El cos del professorat és compost per tretze membres, que es reparteixen l'alumnat amb els següents cursos: escola infantil de tres anys amb 20 alumnes; de 4 anys amb 23 i de cinc anys amb 28. L'educació primària i secundària es distribueix de la següent manera: 23 alumnes en el 1r curs; 20 en el 2n; 27 en el 3r; 28 en el 4rt; 19 en el 5è; 30 en el 6è i 28 i 25 en el 7è i 8è respectivament.

Al marge del petit increment de l'alumnat, el professorat del centre manté una estabilitat de plantilla considerable ja que només hi ha dos professors dels tretze que no ocupen plaça definitiva. El més

destacat és el canvi que ha sofert l'equip directiu. El nou director és Rafel Nadal Sureda, "Barxo"; el cap d'estudis és Nadal Ferriol Ferriol i es manté com a secretari Jeroni Cantó Servera. Pel que fa als canvis d'estructura que s'han efectuat val a dir que amb l'inici d'aquest curs el menjador escolar passa a la gestió privada, adaptant-se a la nova normativa del M.E.C. S'hi mantindrà el mateix personal però la gestió serà diferent.

En l'aspecte didàctic, si en el curs passat s'implantà la Reforma en alumnes d'Educació Infantil, primer, segon i tercer cicle de Primària i primer de secundària, enguany s'ampliarà oficialment en el segon cicle de Primària per continuar, en posteriors cursos, la implantació definitiva.

C. S. BONAVENTURA

És el centre que compta amb més alumnes dels tres, un total de 301, un nombre lleugerament menor al total del curs passat. L'escoleta de dos i tres anys suma 33 nins i nines; el pre-escolar el conformen 45 alumnes mentre que els dos cicles de primària és d'un total de 98 i l'E.G.B. pròpiament dita de 125. Els professors són setze, encara que al llarg del curs escolar la comunitat educativa augmentarà en tres per suplir maternitats. Donades les noves incorporacions, la mitja d'edat del professorat ha baixat.

Com ja anunciàrem en el número anterior, després d'anar-se'n Antoni Roldan, la direcció del centre recau en el seu substitut, Josep Ignaci Gómez. També el càrrec de cap d'estudis l'ostentarà un nouvingut, Bartomeu Pastor, també membre de la T.O.R.

A nivell pedagògic incorporaran, com en la resta de centres, el segon cicle de primària impulsat per la Reforma Educativa. Aquesta també originarà transformacions en l'estructura de l'edifici per tal de fer-lo més funcional.

Pel que fa a l'A.P.A. del centre, s'està a punt de convocar eleccions per tal de substituir els membres que surten de l'actual directiva.

Una fira molt concorreguda

Mai no s'havia vist tanta de gent a la Fira d'Artà al llarg d'aquests darrers anys. Rècord de gent i, segons fonts municipals, rècord de firaires: mai no s'havien sol·licitat tantes llicències per vendre a la nostra fira. La veritat és que s'hi podia trobar de tot. Començant per la plaça del Pes, passant pel Collet i la Gran Via i acabant a la part de dalt del carrer Antoni Blanes, per tot arreu s'hi repartia una àmplia oferta de productes. Certament, qui no firà és perquè no va voler; "la crisi ha fet sortir tothom al carrer: firaires i firadors", comentaven en una rotlada prop de Na Batlessa devers migdia.

La majoria de la gent, que no sol ser molt matinera, es passejà amunt i avall, més o menys carregada amb les compres que havia fet. Però al marge d'haver firat o no, tothom féu passes per visitar les diverses atraccions que s'oferien: ponis, cavalls i canaris a la plaça del Pes; cans de bestiar a la del Collet i motos antigues als jardins de Na Batlessa. Tots els organitzadors quedaren contents per la bona acceptació que tengueren tots i cada un dels actes.

L'exhibició de doma que es féu al Pes congregà nombrosos cavallistes i aficionats; els canaricultors mostraren orgullosos els seus millors exemplars a nombrosos visitants i els aficionats al ca de bestiar mallorquí pogueren contemplar una mostra que comptà amb prop d'una trentena de participants, alguns dels premiats dels quals foren artanencs.

Tal vegada, però, la mostra més celebrada va ser la de motos antigues que va tenir lloc a Na Batlessa. Les prop de cinquanta motos que s'hi exposaven provocaren l'admiració de tots quants visitants s'hi acostaven. Els més joves, pel fet de contemplar models que poc tenen a veure amb les marques comercials japoneses que imperen actualment en el mercat motociclistic. Els més vells, perquè, contemplant-les, rememoraren altres temps en què tenir-na una suposava molt més que no ara: més de dos iniciaren el festeig a lloms d'una Ossa, una Montesa o una Sadrian com les que allà es podien veure. Un deu per a la Penya artanenca que ha començat a restaurar joies

**Bar
CA'N
TONI**

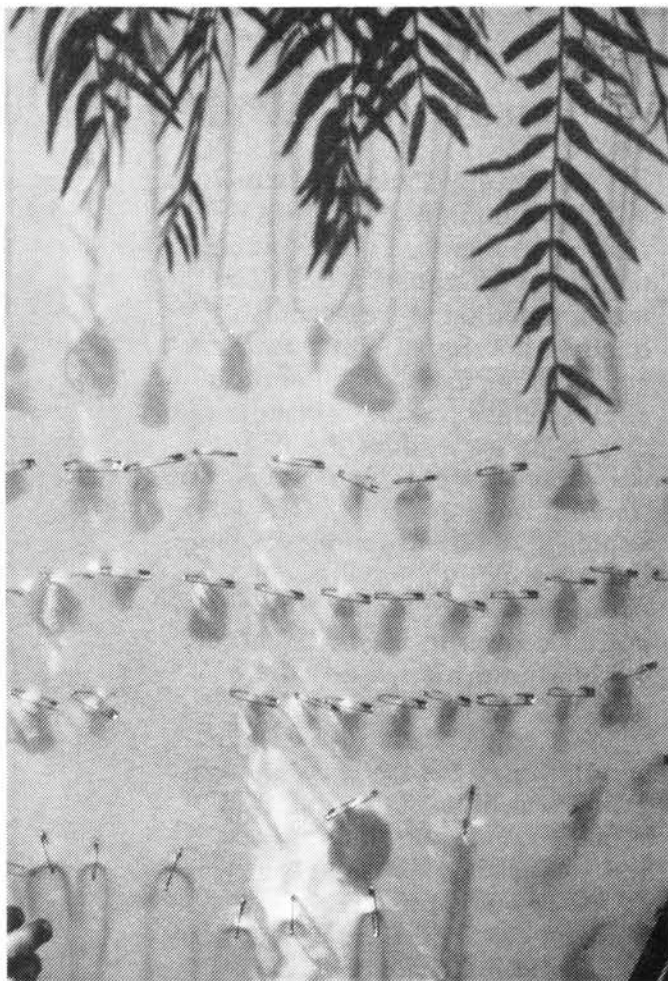
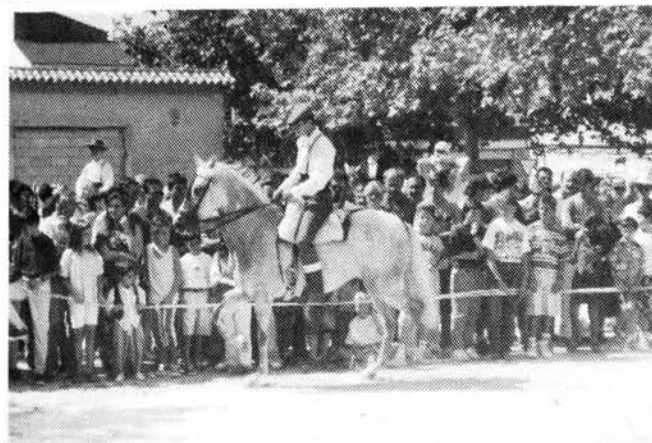
- Bocadillos
- Tapas Variadas
- Hamburguesaria
- Platos Combinados
- Juegos recreativos
- Comidas
- Menú del día
- Pollos al ast

d'aquells temps per poder-les mostrar en pròximes edicions.

El capvespre, competicions esportives per a tots els gusts: carreres de cavalls a Son Catiu, amb una bona participació i una assistència notable. El C. D. Artà s'hagué de conformar amb l'empat a Ses Pesqueres davant un complet C. D. Margaritense (vegeu-ne crònica). Rècord de participació i temps en la 2ª edició dela Cursa Popular Sa Fira: 72 participants, el guanyador dels quals fou Vicente Ogazón, del SYP-Palma, amb un temps de 44'54", 17" menys que l'any passat. El primer Trofeu Fira d'Artà de tennis taula l'aconseguí Gabriel Garau Lliteras, que s'imposà en la final a Gabriel Garau Pastor.

En definitiva, una Fira molt concorreguda i participada que d'any en any marca una fita més important dins el calendari festiu artanenc.

Molts d'anys i fins l'any que ve.

BAR- RESTAURANTE CAN BALAGUER

tel. 83 50 03
c/ Ciutat, 19
07570 - Artà

* Menú del dia

* Tapes Variades

* Cuina Mallorquina

A Sa Fira s'exhibiren els primers treballs

La curolla d'anar de Barcelona a Roma amb motos antigues restaurades va ser el que va animar un grup d'aficionats artanencs al motor a dedicar els dissabtes i qualche horabaixa buit a aquesta activitat que els ha resultat molt engrescadora. La imprevista llarga durada de les tasques de restauració i l'obligació d'haver de tramitar nova documentació dels vehicles va fer suspendre el viatge que en principi s'havia programat per al mes d'agost i substituir-lo per un de més modest a Menorca, del qual informarem a l'edició anterior.

A l'edició de la Fira d'enguany s'exhibiren a Na Batlessa els seus primers treballs dels quals avui n'oferim un reportatge gràfic.

La moto de Sebastià Massanet Ayala és una Peugeot Movesa, model TC 55, de 125 cm³, de l'any 1957 amb matrícula PM 23314.

La d'en Joan Llaneras Sureda és una Moto Guzzi Hispania de 49 cm³, de l'any 1963.

Bartomeu Cursach Morey té també una Guzzi de l'any 1961, de 65 cm³, amb matrícula PM 43984.

També una Guzzi de 65 cm³ és la moto d'en Joan Rosselló Sancho. És del 1960 i la matrícula és PM 36387.

Guillem Canet Dalmau ha restaurat un Sadrián de 125 cm³, PM 27637, matriculada l'any 1958.

Les tasques les han fetes entre tots. La primera, desmuntar-les peça per peça, ha estat feina de cadascú. Després venia la neteja, a base d'arena a pressió que des-crostava les peces metàl·liques de pintura vella i rovell, fins deixar-les amb el ferro pelat. Després ja era qüestió de veure quines peces eren aprofitables i quines no.

Les peces que s'havien de canviar s'obtenien d'altres motos de la mateixa marca ja inservibles. Resulta que a Mallorca hi ha tallers que es dediquen a aquesta

La restauració de motos, un entreteniment nou

feina i tenen magatzem de motos antigues ja inutilitzables. A Ca'n Picafort hi ha el que ells més han contactat, però també n'hi ha a Palma i a Inca.

Amb les de les Guzzis no hi ha tant de problemes perquè a Madrid hi ha un Club de Guzzis on no sol haver-hi problemes de proveïment de recanvis. Fins i tot quan hi ha tot un grup de sol·licitants d'una peça ja exhaurida, se'n fabriquen de noves. En realitat, però, són poques les peces que s'han de tornar fer.

Amb les peces netes es tracta de pintar-les de bell nou, després d'una capa d'imprimació que s'ha de fregar i allisar. Les peces cromades o niquelades, s'envien a la foneria per donar-los un bany que les deixi un altre cop noves.

Després d'aquests primers treballs que han acabat, en tenen molts d'altres en perspectiva perquè han estat moltes les persones que s'han interessades per aquesta activitat. En cartera tenen un parell de Guzzis (una 98, una 49...), una

Myma, tres Ossa de les negres, amb dos seients, una Vespa també de dos seients, una Montesa Brio...

També tenen ganes de muntar un Club al local que l'Ajuntament els cedeix a Ses Escoles, a semblança del Club Siurell. Els socis d'aquest club varen ser els que es desplaçaren amb les seves motos a l'exposició de Sa Fira. Són més de 130 els socis, i cadascun d'ells té, com a mínim, una moto restaurada.

I és que passen gust de restaurar motos. Ara projecten arribar a tenir tots una Guzzi i fer-hi excursions, perquè les altres motos els reprenen massa. Així tots anirien igual. I diuen que no estaran molt a tenir-les. Un d'aquests diumenges volen fer una excursió de volta a Mallorca en dos dies.

Diuen que si ningú té una moto antiga i està interessat en restaurar-la, es pot posar en contacte amb ells.

LA SOCIETAT CIVIL

ASSOCIACIONS I TREBALL GRATUIT (IV)

Les preguntes:

1. Qui du aquesta activitat endavant?
2. Manera d'organitzar-vos
3. A quantes persones arriba la vostra feina?

4. Finalitat de la vostra organització
5. Què voleu aportar al poble?
6. Què heu aconseguit?
7. Què us falta aconseguir?

8. Trobau que les associacions han de treballar més juntes?
9. Què voleu afegir?

A.P.A. COL·LEGI PÚBLIC NA CARAGOL

L'Associació de pares d'alumnes del Col·legi "Na Caragol" duu 12 anys de funcionament. Té legalitzats i registrats en el M.E.C. els estatuts. És una entitat de tipus no lucratiu. Unes 250 famílies en són membres i la Junta Directiva està composta per 16 persones.

1.- Tots els membres de la directiva i quan és necessari altres pares i persones que ens ajuden voluntàriament amb les activitats extraescolars com són la banda de música de l'escola i l'esport escolar.

2.- Mitjançant comissions i reunions periòdiques.

3.- Intentam que la nostra feina arribi a tots els al·lots, pares i professors del Centre.

4.- Col·laboram en totes les necessitats del Centre, intentant desenvolupar la millor tasca possible, ja sigui donant suport als professors, en l'organització d'activitats extraescolars o col·laborant amb l'SMOE en totes les activitats culturals que organitzi.

5.- Volem aportar un model d'escola on estiguin cobertes les necessitats dels alumnes que hi assisteixen i col·laborar amb les altres entitats per tal que els pares participin d'una manera oberta en el model d'ensenyament que volen pels seus fills.

6.- Creim que hem aconseguit un bon funcionament del Centre

mitjançant la col·laboració entre tots els estaments que formen la nostra comunitat educativa i l'Ajuntament.

7.- Pensam que la nostra línia de funcionament és satisfactòria però ens agradaria implicar de cada

vegada més tots els pares en les tasques de l'Associació.

8.- Pensam que han d'estar lo suficientment coordinades i obertes per dur a terme totes les activitats que tenguin en comú.

A.P.A. COL·LEGI SANT BONAVENTURA

L'Associació de pares del Col·legi Sant Bonaventura duu 14 anys d'activitat. Està legalitzada i es regeix pels estatuts dels Centres catòlics d'ensenyament, concertats i pertanyents a la F.E.R.E. Abarca

220 famílies i la Junta Directiva està formada per 12 membres.

1.- Tots els membres són actius. Això no lleva que alguns han de dur l'organització de les activitats.

2.- Treballam per mitjà de comissions encarregades de dur a

CARPINSA

**Carpinsa en Aluminio
y Saneamiento**

A. Cursach y E. Matallana

tel. 83 54 78

c/ Fray Junípero Serra, 7

07670 - Artà

* Technal

- * Puertas Aluminio
- * Persianas Mallorquinas
- * Cerramientos Galerías
- * Toldos Policarbonato
- * Cristalerías y Murales
- * Calefacción
- * Energía Solar
- * Gas Butano y Propano

terme les tasques. Però insistim en el treball conjunt.

3.- Intentam arribar a totes les famílies i a tots els alumnes del nostre centre.

4.- La finalitat de l'Associació és ajudar, amb el nostre recolzament el centre perquè pugui complir la seva labor educativa i formativa.

5.- El nostre interès és que la joventut surti ben formada i preparada per afrontar el demà.

6.- Hem intentat -i en part trobam que ho hem aconseguit- agrupar els pares, tot respectant les opinions i els criteris de cada un.

7.- Voldriem aconseguir més participació: que totes les famílies participassin més en les activitats de l'A.P.A.

8.- Creim que seria molt positiu, ja que així es podrien dur endavant alguns projectes d'envergadura. Per exemple, en aquests moments que correm és molt necessària una

escola de pares: l'educació dels nostres fills, tan accelerada i canviant ho demana.

9.- El que a nosaltres ens agradaria és que tots els pares fossim més

conscients del nostre lloc en els centres i en les associacions de pares. A vegades sembla que amb els nostres fills feim com amb els cotxes: els aparcam en els col·legis i ja no ens preocupam més d'ells.

CLUB HÍPIC D'ARTÀ

Fundat el 1983, des del 2 de maig 1986 està inscrit en el registre d'Associacions de la Direcció general d'esports amb el nº D.C. 0550.

1.- Dues o tres persones

2.- Ens ajuntam i ens distribuïm les feines.

3.- La nostra feina arriba a entre 400 i 600 persones, segons les carreres.

4.- Creiem que donam vida al poble i promovem l'afició al trot.

5.- Disfrutar de les carreres de cavalls

6.- L'afició a les carreres ha augmentat molt. I lo que més satisfacció ens dona és que hi ha molts de joves.

7.- Volem aconseguir la col·laboració entre l'Ajuntament i els cavallistes perquè es puguin fer

més carreres, maldament siguin de caràcter local.

8.- Creim que les juntes directives dels distints esports haurien de treballar plegades: cada una d'elles per sí mateixa és dèbil i no pot mantenir les instal·lacions.

9.- Tenim un estudi fet i presentat a l'Ajuntament per reunir tots els esports en un mateix terreny. Fins i tot tenim el terreny: només falta que l'Ajuntament el compri perquè cada un pugui construir la seva pista o camp.

VIDRIO ALUMINIO SANEAMIENTO VIALSA

J. Bernad, J. Zafra i J. Genovard

Ctera. Santa Margalida, 57 -Tel. 83 66 35
ARTÀ (Mallorca)

Francesc Umbert Perelló, observador vocacional

Jaume Morey.- La previsió meteorològica és una de les seccions amb més audiència dels noticiaris, especialment els televisats. El mapa del temps, les borrasques i els anticiclons han passat a formar part del vocabulari corrent. «El temps», espai de TV3 que segueix els «Telenotícies» té molta audiència perquè estudia més a fons l'àrea de la mediterrània occidental i, en conseqüència, fa unes previsions més ajustades. Els que segueixen aquest espai hi han sentit qualque informació referida a Artà, però habitualment se'n senten referides a Sant Llorenç i és que al poble veïnat hi ha un col·laborador, Francesc Umbert Perelló, un aficionat a l'observació meteorològica que ha muntat al seu taller d'electricitat d'automòbils tot un observatori: l'estació pluviomètrica B480, de Sant Llorenç. «Can Xesc», puntualitza ell.

Bellpuig.- Com us va venir això de l'observació meteorològica?

Francesc Umbert Perelló.- La meua és una afició que ja la tenia de ninet. Som fill de pagesos i vivia a fora vila i ja se sap que la gent que viu al camp depèn de la meteorologia i jo de prest em vaig aficionar a l'observació, basant-me en el que veia i en el que sentia a dir. I cercava explicacions als fenòmens, tot i que era difícil trobar gent que em sapigués aclarir el perquè de les coses. Cada vespre baixava a Sant Llorenç a veure la informació meteorològica del «Tele-diario». En aquell temps la donaven Mariano Medina i Enrique Rubio. Un dia em digueren que el primer d'ells havia publicat un llibre, *El tiempo es noticia* i el vaig enviar a demanar a l'autor, que me'l dedicà. Mira'l aquí.

Al seu observatori, amb els seus aparells

Mira... 1967. El vaig devorar. Cada dia l'estudiava i em meravellava del que llegia. Començava a obtenir els aclariments que sempre m'havien quedat a l'aire. És un llibre que conté la informació bàsica i que s'ha anat reeditant.

B.- I les vostres observacions?

FUP.- Jo havia anotat sempre el que veia. A més, per mon pare sabia que a Pocafarina tenien una estació pluviomètrica, i quan vaig descobrir que els litres per metre quadrat corresponien a mil·límetres d'altura, em vaig fer el primer pluviòmetre, que vaig usar molts d'anys. També anotava les temperatures. D'això deu fer uns 25 anys.

B.- I com va ser que us féreu col·laborador del Centre Meteorològic Zonal?

FUP.- Va ser per casualitat, ara fa uns set anys. A Sant Llorenç hi tenien un pluviòmetre i un pluviògraf, aquest aparell mesura també la intensitat de la pluja. I un dia se'n adonaren que no estava ben atès i el m'oferiren. Jo vaig dir que sí sempre que el pogués tenir a canvia i no haver-me de desplaçar. La veritat és que si ho hagués sabut ja hagués pogut col·laborar abans, perquè m'agradava...

B.- I les intervencions en televisió?

FUP.- Un dia em cridaren de Sant Cugat. Era quan des d'aquí veïem els programes en català de TVE. M'oferiren ser col·laborador seu i donar-los cada dia la informació. Va durar dos anys i mig, fins que s'aturà la recepció. Va ser curiós perquè ni jo ni el servei de Barcelona ens entemérem que s'havia interromput...

B.- I després, TV3...

FUP.- Sí. La veritat és que em faltava l'aliciet. A través del Centre Zonal ens posaren en contacte i des d'aleshores els pas les meves observacions sempre que hi hagi la més mínima incidència. Puc telefonar fins a l'hora d'inici del «Telenotícies». Fins i tot els he telefonat a mitjan noticiari i a vegades encara han fet servir la informació.

B.- Quin és l'atractiu d'observar el temps?

FUP.- No ho sé, però sé que la gent hi està molt interessada. A tothom li interessa la predicció del temps, el registre de les temperatures, de la pluja... no m'ho explic, però estira molt.

B.- Deveu participar en tertúlies amb altres aficionats...

FUP.- A «Flor de Card», la revista de Sant Llorenç, tenim una pàgina per a la informació meteorològica. La informació del vents, pressió, temperatures i nebulositat la faig jo. Quant al registre de pluges, som un parell que ho miram. Tenim set pluviòmetres espargits pel terme municipal. Cada mes ho publicam a la revista.

B.- Quins instruments teniu a la vostra estació?

FUP.- Tenc un sigròmetre, termòmetres de màxima i mínima, termògraf (marca la temperatura al llarg del dia), higrògraf (que marca la humitat al llarg dels dies), pluviògraf, pluviòmetre, anemògraf (enregistra sobre un paper la velocitat del vent), una penell fet meu que em dona la direcció del vent constantment amb senyals lluminosos que reb a baix, al taller, i, naturalment, un baròmetre.

B.- I amb les dades de tots aquests instruments, podeu fer previsions?

FUP.- No. Si a la nit anterior he pogut veure el mapa del temps i si he tengut les lectures del baròmetre, puc fer un intent de previsió...

B.- Voleu dir que el baròmetre és l'indicador més important?

FUP.- Sí, és l'element principal de l'estació. Un canvi de pressió du un canvi de temps. Si serà de vent, vent i pluja o només pluja ja es veurà; però en principi es mou vent, hi ha canvi.

B.- Creis que és veritat que el temps ha mudat darrerament?

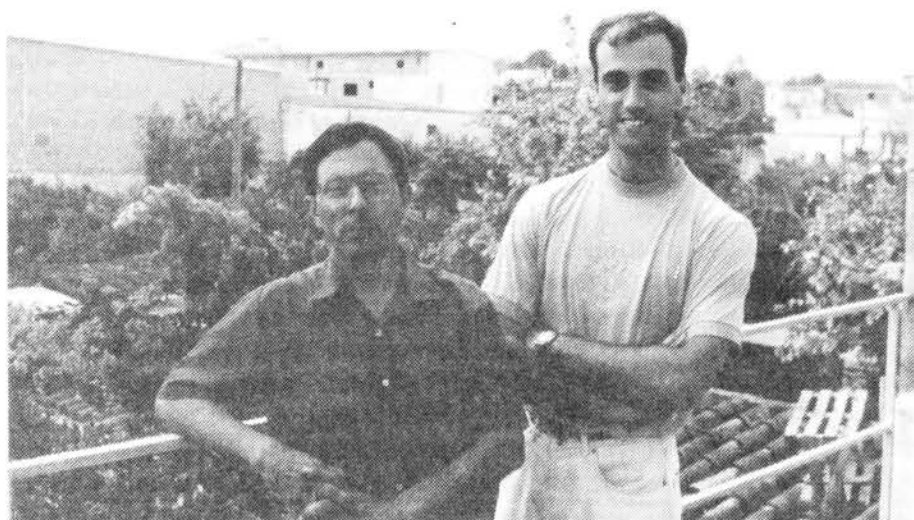
FUP.- Jo crec que sí. Jo fa molts d'anys que faig observacions i record les tramuntanades o gregalades, que donaven tres dies de pluja... ara això no passa. No, no sé per què. No sé si tantes muntanyes cremades per la vostra zona d'Artà... Un front calent primer sempre duia aigua i era freqüent, sobretot en el darrer trimestre de l'any... Ara això tampoc no passa.

B.- Creis que plou menys o que va per cicles?

FUP.- Supòs que per cicles. Mira aquesta gràfica de les precipitacions dels darrers vint-i-cinc anys... hi ha crestes i baixades... No sé per què passa, però ara només plou en situacions d'embossament d'aire fred en altura.

B.- Quina és la informació meteorològica més fiable?

FUP.- Per a mi és la de TV3, segurament perquè tenen més delimitada l'àrea, coneixen bé l'orografia i altres factors locals que també intervenen... Que si hi ha relació de les pluges amb les elevacions, amb les muntanyes? I tant! Una nuvolada que ve per sobre la mar, sense descarregar, arriba a una muntanya i s'eleva. Quan puja es refreda, es condensa i descarrega. Plou. Són les pluges orogràfiques. Quan s'eleva es refreda, però quan baixa una muntanya s'encalenteix. Més que no refreda: a la mateixa d'abans de pujar altura l'aire serà més calent després de la baixada. Això explica que les ponentades aquí siguin calentes. L'aire que ha passat per damunt la península, després de tantes pujades i baixades, guanyant calor, arriba calent, i amb ponent

Amb Tomàs Molina, de TV3, a Sant Llorenç

FORN DE CAN BECA

Cada dia, bon pa

**Cada dimecres, panades
Cada divendres, robiols**

Despatx central:

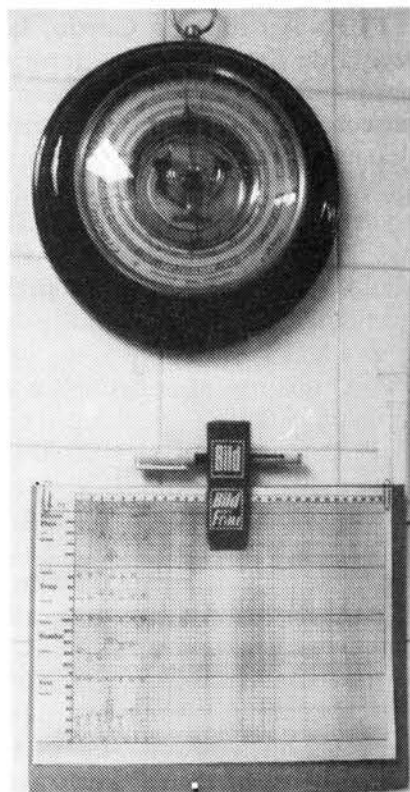
Rafel Blanes, 51 - Artà - Tel. 83 61 72

el dia sol ser sec i clar. És l'efect Föhn...

B.- Quins aparells hauria de tenir una estació d'observació mínima?

FUP.- Un baròmetre, termòmetres de màxima i mínima, un penell que indiqui la direcció

del vent i un higròmetre, per mesurar la humitat. Estar atents al mapa del temps i una preparació bàsica amb un llibre d'introducció a la meteorologia. Quin? A mi em va anar molt bé **El tiempo es noticia**, de Mariano Medina, d'Ediciones Cid, que

n'ha anat fent noves edicions revisades, però n'hi ha d'altres.

B.- L'aficionat sempre vol arribar a fer pronòstics, predir quina serà l'evolució del temps...

FUP.- La previsió no és mai exacta, un pronòstic és com una oració. Es fa en general... i en general no s'equivoca: poden anunciar pluges a les Balears i si plou a Cabrera han endevinat, però què li és a un llorenç si ha plogut a Cabrera? És molt difícil encertar localment. Els anticiclons, per altra banda, no fallen, però les borrasques són com a serps, es mouen al seu aire i molt ràpidament. Un anticicló és més lent, més aplomat i per tant més bo de seguir...

ESTRUCTURAS

Pídanos presupuestos sin compromiso

C/ Rafel Blanes, 98 tel. 83 66 64
07570 - Artà

VENC UNA CASA A ARTÀ

Conté:

Hall, menjador, cuina, sala d'estar, saló, galeria coberta, gran terrassa exterior, porxo, pati amb cisterna, 5 dormitoris, 2 banys. Fustes nobles i sòls de ceràmica.

Preu: 18.000.000 pessetes.

Acceptaria permuta a canvi de xalet, apartament o local comercial a zona costera + diners.

Telèfon: 83.67.16 (de 20 a 22 hores)
Abstenir-se curiosos.

“Res humà no ens és aliè”

Paco Gallardo, professor de literatura castellana

Julen Adrián.- Només va treballar dos anys a l'Institut, però encara els seus alumnes recorden les seves classes, la revista “Llatra de lletra”, les lectures recomanades, el teatre... anys després del seu trasllat a un institut de Santa Coloma, a les rodalies de Barcelona, hem tengut oportunitat de xerrar amb ell.

Bellpuig.- Has trobat molts canvis al poble?

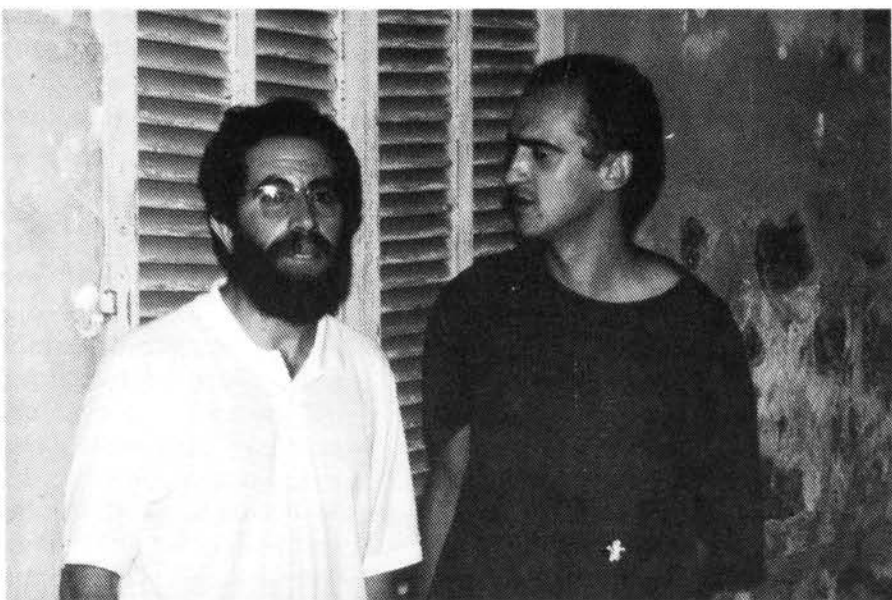
Paco Gallardo.- Vaig estar aquí els cursos 80-81 i 81-82, i vaig partir el 10 de setembre, fa 11 anys. La primera impressió, potser perquè som a l'estiu, és que ara hi ha més turistes. Abans no se'n veien tants, potser es quedaven més a Canyamel o Cala Rajada.

B.- Has mantengut contacte amb els alumnes que vas tenir?

P.G.- No els he perdut la pista per complet ni als exalumnes ni als excompañys, almenys a alguns d'ells. Sempre que m'he trobat amb gent d'Artà he tengut notícies d'uns i d'altres, de l'Institut sobretot...

B.- Segueixes en l'ensenyament?

P.G.- Sí, és la meva feina. Estic a un institut de Santa Coloma, una ciutat de l'extrarradi de Barcelona. És un institut d'altres dimensions, molt diferent del d'Artà. El d'aquí, almanco quan jo hi era, era quasi familiar: uns vint professors i 220 alumnes. Ens

Paco amb un dels seus alumnes

conexíem gairebé tots i arribàvem a tenir una implicació major que la que es pot tenir a un institut més massificat, on els alumnes són sovint sers anònims per al professor. Aquí, almanco llavors tenien un nom, una identitat, una família... el professor coneixia una sèrie de referents de cada alumne; i per això mateix podia establir amb ells una relació més estreta, més afectiva, més amistosa.

B.- També fèieu activitats extra-acadèmiques, no?

P.G.- Eren els primers anys de l'Institut i llavors intentàvem animar-lo amb activitats com la publicació d'una revista que es deia “Llatra de lletra”, o representacions de teatre, projeccions de pel·lícules, sortides

o visites a Palma. Els problemes d'Artà o de la comarca tampoc se'ns passaven desapercebuts i intentàvem estar connectats amb la realitat social i cultural d'aquí. Per exemple en relació al problema dels incendis forestals, record que anàvem a plantar pins. Representàrem les obres “Terra Baixa” de Guimerà i l'any següent “Antaviana” de Calders. Les dues obres tenien i em segueixen tenint molt d'interès, tant literari com teatral. Per als al·lots que llavors van actuar va ser una experiència important. Record els assatjos: ens passàvem potser tot un matí o una tarda i ens donava ocasió de xerrar i tenir un contacte més estret.

B.- Continues fent activitats

**Excavaciones
SEBASTIAN SASTRE**
EXCAVADORA MINI

C/. Son Servera, 20
Tel. 83 65 59

07570 ARTÀ
(Mallorca)

Electrodomésticos
Reparaciones eléctricas - Antenas

Proyectos

Mateo Morey

83 51 35

c/ Rafel Blanes, 42 Artà (Mallorca)

d'aquest tipus a Santa Coloma?

P.G.- Sí, també he pres part en activitats culturals. Durant uns anys funcionàvem simultàniament 3 i 4 grups de teatre, jo en dirigia un. També vaig animar els alumnes a publicar una revista que va tenir bastant continuïtat, es deia "¿A Vd. qué le importa?". Ara organitzam també conferències, projeccions de pel·lícules... activitats que són complement de les activitats acadèmiques. Amb elles intentam cobrir els buits de l'ensenyament tradicional i en definitiva tractar que la vida escolar s'apropi una mica més a la vida real. Frequentment es diu amb raó que ambdues no tenen massa a veure entre si i que l'escola o l'institut són com a espais tancats sense molta connexió amb el que succeeix fora. El meu ideal d'ensenyament està basat en el coneixement de la tradició, del passat; però també en coneixement del present i en l'actuació, en allò que sigui possible, per millorar-lo.

B.- Pel que diu, "a vosté sí l'importen" les coses que passen fora del món acadèmic...

P.G.- Naturalment! Hem de recordar aquella frase dels clàssics que deia que per ser homes no res d'allò humà ens pot ser estrany. Tot allò que passi a altres persones de qualque manera ens afecta a nosaltres i hem de procurar conèixer-ho, saber-ho, i, en la mesura que sigui possible, contribuir a millorar-ho.

B.- Participes en qualque activitat d'aquest tipus?

P.G.- Després de viatjar per alguns països de l'Àfrica negra especialment a Burkina Fasso (antic Alto Volta) un grup d'amics vàrem sentir la necessitat de no ser només turistes que hi van, fan fotografies, compren artesanía i després se'n tornen. Volíem tenir una vinculació amb aquests països, sobretot amb els de la zona del Sahel, que fos més activa, estreta, i amb més continuïtat. Per això vàrem crear una ONG

(organització no governamental), que es diu SAHEL. Volíem obrir pous a Burkina Fasso, on hi ha aigua però no és accessible a la major part d'indígenes. Hi ha aigües subterrànies, però per arribar-hi cal obrir pous que a vegades han de ser molt profunds i l'operació d'obrir-los és molt costosa.

És una activitat que en principi està deslligada de la meua professió encara que sempre hi ha qualque ressò a l'Institut. L'inicial grup d'amics s'ha ampliat, hem rebut qualque ajuda d'institucions i enguany per exemple volem enviar-hi una desena de camions obsolets del parc de bombers de l'Ajuntament de València que estam reconvertint en camions cisterna per al transport d'aigua amb una subvenció de la Generalitat Valenciana.

B.- Veig que et va impressionar molt Àfrica.

P.G.- Quan viatges per primera vegada a qualque país del tercer món sents amb dolor i ràbia l'enorme distància que separa la gent d'allà de les comoditats i el confort d'occident. El viatger al tercer món no pot ser mai, des del meu punt de vista, un viatger indiferent; ha de comprometre's, conèixer la tràgica realitat d'aquests pobles i tractar de treure aqueixa gent de la misèria, malaltia i dolor en què viuen. Hi ha molt de mitjans per ajudar aquestes poblacions, i moltes organitzacions que hi fan feina. Per exemple una en què també hi participam personalment uns quants amics consisteix a reunir doblers per apadrinar al.lots de Benin (abans Dahomey) que malgrat estar en edat escolar no poden accedir a l'escola perquè viuen a llogarets apartats al camp o la selva, perquè llurs famílies no disposen de recursos, o no hi ha una escola a prop. Mitjançant una ajuda d'unes 2.000 pesetes mensuals aproximadament es pot aconseguir que un d'aquests al.lots o al.lotes rebi educació; es pot triar l'edat del nin o la nina. L'organització encarre-

gada de l'apadrinament dels nins es responsabilitza que el padri vagi rebent un informe dels avanços escolars i es compromet que els nins/es els escriuran i els mantendran al corrent de llurs activitats i aprenentatges. Els europeus que col·laboren amb el projecte són bàsicament francesos i nosaltres el vàrem conèixer perquè la filla del que ho du a terme a Porto Novo (Benin), en Sebastian Akboton, està casada amb un català i viu a Barcelona. **B.-** Entre els possibles lectors d'aquesta entrevista, potser hi hagi qualcú dels teus antics alumnes. L'ensenyament dóna als alumnes criteris o elements de judici que els facin receptius a demandes de solidaritat com les que plantejes?

P.G.- Jo crec que els occidentals, que vivim a països relativament rics hem de ser solidaris i pensar que gran part de la nostra comoditat i confortabilitat es perquè al món hi ha una gran majoria de gent que ho passa malament. Encara que no vegem clara la relació, gaudim d'una sèrie de privilegis a costa que altra gent no els tenguí. Explicar-ho exigiria molt més espai que aquesta entrevista. El que és conscient d'això, si té una certa consciència ètica, de solidaritat, de pertànyer a la humanitat com a col·lectiu amb el qual té una sèrie de compromisos, té l'obligació de fer arribar allò que a ell no li és del tot imprescindible als països del tercer món. A Àfrica hem vist famílies senceres que no tenen on viure, amb què vestir-se, o què menjar, que tenen malalties que no poden tractar perquè no tenen medicaments... si comparam això amb el que nosaltres malbaratam a diari potser ens calgui que hem de socórrer-los.

Quan vaig fer feina aquí ensenyava llengua i literatura castellana, i història de l'art. La meua tasca era ensenyar el millor que pogués aqueixes assignatures. Ara bé, en el meu comportament i la meua actuació com a professional intentava

transmetre una sèrie de valors humans que jo crec necessaris. Recomanant per exemple a certs escriptors crec que de qualque manera transmetia uns certs ideals. Me'n record per exemple que alguns dels meus alumnes llegiren amb molt amor llavors obres d'Elias Caneti, com "La lengua absuelta". Crec que quan un llegeix els grans escriptors s'adona que sempre han tengut un alt ideal humà, i que han tractat de transmetre el principi al qual abans alludia: que un home no és una illa sinó que tota persona està connectada amb els seus semblants. Si un qualsevol dels meus alumnes de llavors llegí algun d'aquells llibres i va prendre nota dels principis que alenaven en aquells escriptors, supòs que estarà en condicions de tenir ara una actitud ètica, solidària i en definitiva d'ajudar els altres. No tant perquè ho digués aquell professor o aquell altre, o un escriptor o un altre, sinó perquè la cultura en general du els homes al convenciment que hem d'actuar no d'una manera egoista sinó altruista i generosa, perquè ajudant als altres ens ajudam nosaltres mateixos.

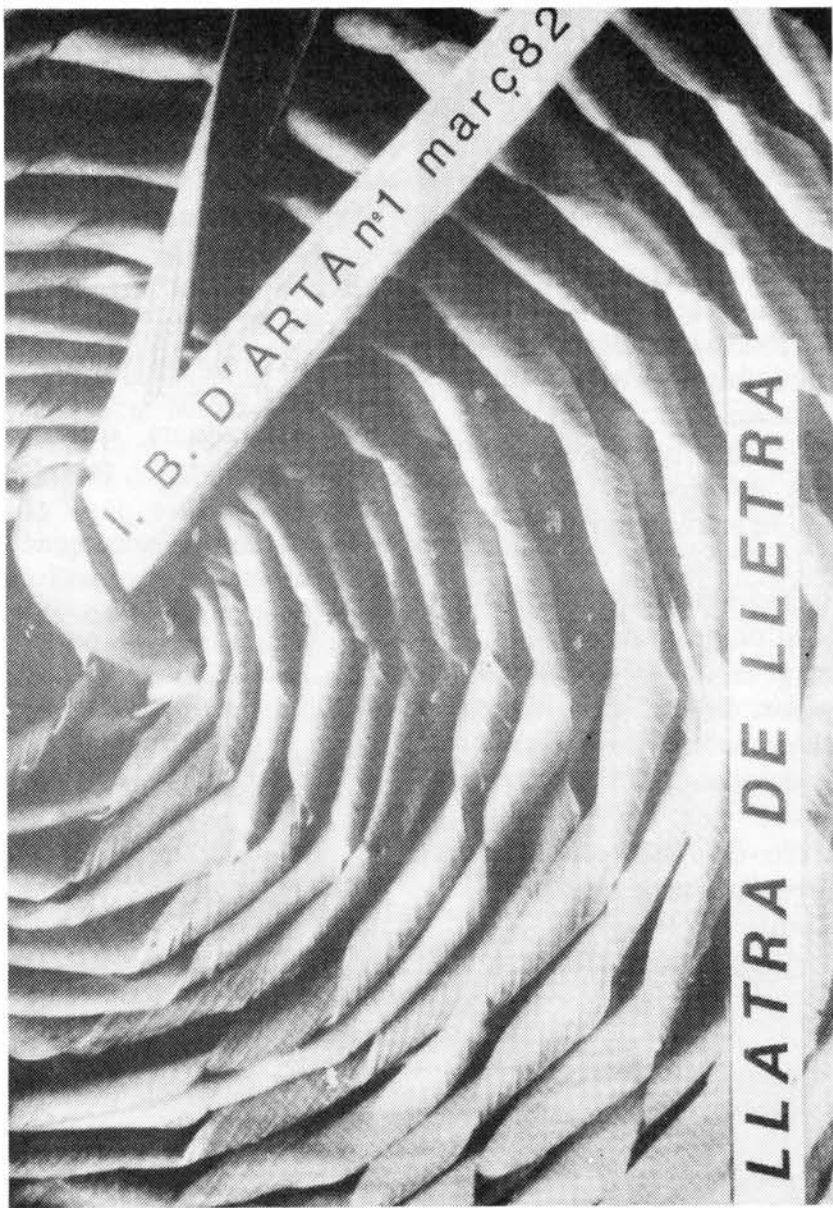
B.- Si qualcú vol col.laborar amb vosaltres, què ha de fer?

P.G.- No vull fer propaganda de cap organització en concret. N'hi ha moltes que són accessibles des d'Artà: Metges Sense Fronteres, Ajuda en Acció, Medicus Mundi, Pro-Sud, etc. Ajuda en Acció, per exemple, també fa apadrinaments com el que nosaltres feim amb al.lots de Benin. Si

qualque persona o grup de persones vol apadrinar un nen ens ho pot comunicar a través de la vostra revista. També es pot fer entre un grup de persones, institucions o centres d'ensenyament.

Seria molt bonic que una escola o una curs s'animàs. Són 100 francs al més.

B.- Seria una forma molt solidària de fer correspondència escolar.

Una publicació que cerca un nou relleu

RESTA OBERTA AL PUBLIC LA TENDA 100 PTS.

AL CARRER PEP NOT, s/n (vora el Bar Es Caragol)

HI PODEU TROBAR OBJECTES A PARTIR DE CENT PESSETES
ARTICLES DE REGAL, PAPERERIA, MATERIAL ESCOLAR,
JUGUETES, MENAGE DE CUINA, ETC.

contestador 83 50 33 automàtic

Ens han fet distintes cridades al contestador automàtic, totes sobre el mateix tema i que és el següent:

“... Protest enèrgicament pels atemptats que darremament ens han infringit al barri de Na Pati.

Primerament de trànsit. Resulta que actualment, per entrar en cotxe al nostre barri, i venint del poble, és necessari fer-ho a través del darrer carrer de la pau, vora la benzinera. O també per l'avinguda del Ferro-carriol, entrada pel carrer Major. És del tot inadmissible.

Segon, urbanístic. De la placeta dels pins solsament se'n beneficien els establiments públics. El carrer peatonal, que dona sortida als

veïns cap al poble, sempre està ple de cotxes, motos i bicicletes. A més llavors hem de donar una volta per trobar el pas de peatons i polsar el ditxós botó perquè aturi el pas dels cotxes. No en parlem de davant el bar Almudaina, on han posat aparcament de cotxes i sempre n'hi ha de mal estacionats, dificultant sobre-manera la sortida al carrer Ciutat.

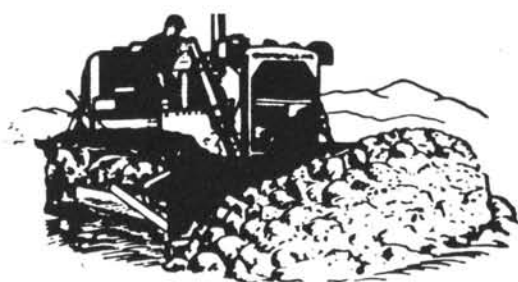
I la darrera, d'ecologia. Em referesc al canvi de l'empedrat de l'acera del

Quarter de la Guàrdia Civil. Les poques coses antigues que queden al poble encara els fan desaparèixer. Segur que hi farà més bon caminar, però les pedres eren més típiques.

És que Na Pati no és del poble?

És que els veïns no pagam els impostos com la resta de ciutadans?...”

Esperam més suggerències i/o protestes al contestador automàtic.

COEXA, S.A.

DELEGACION EN CALA RATJADA:
Vía Mallorca, s/n - Tel: 56 37 48

CONSTRUCCIONES

DESMONTES

ASFALTOS

AGLOMERADO

EXCAVACIONES

PLANTA DE AGLOMERADO

CANtera DE ARIDOS PROPIA

ALQUILER MAQUINAS

BOMBA HORMIGONAR PROPIA

HORMIGON PREPARADO

CONTROL CALIDAD

LABORATORIO

Hormigones

FARRUTX, S.A.

C.I.F. A - 07 254188

PLANTA: Ctera. Artà-Alcúdia, Km. 4
Telèfon: 83 56 88 Fax: 56 52 67

L'art de cultivar bonsai

Necessitats

Un bonsai, igual que tota planta, és un ésser viu i per tant té unes necessitats primordials per poder viure: llum, aire, aigua i aliment.

Llum o claror. Tant és preocupant la mancança com l'excés de llum. La falta perquè arriba a morir, com l'excés perquè el crema i fins i tot mor. Hi ha plantes més sensibles a la mancança i altres a l'excés. A les sensibles a la falta de llum vol dir que no les podem tenir massa dies dins una casa (de dos a tres, no passa res), si les hi tenim, per exemple, quinze dies, l'haurem d'aclimatar a poc a poc al seu lloc habitual. Les altres no les podem tenir a l'estiu a ple sol, sinó que les haurem de fer ombra, ja sigui amb un canyís o amb tela d'ombracle, etc.

Aire. L'aire és necessari però les hem de resguardar dels vents més o manco forts, o sigui tenir-los a un lloc molt ben ventilat.

Aigua. És allò més important per a la vida dels bonsais, per tant els hem de regar

periòdicament tal i com ho necessitin, poc o gens a l'hivern i molt, a diari o dues vegades cada dia si fa falta, a l'estiu. Però a més en aquests dies estiuenques de tant de xaloc convendria banyar-los les fulles perquè la pols que s'hi acumula a damunt deixa com una fina capa blanca que els impedeix que facin perfectament la clorofil·la (exceptuant tots els fruits quan estan florits). Els polsinarem les fulles i regarem els arbres de bon matí, almenys una hora abans que els toqui el sol o l'horabaixa quan ja no hi arribi. Això és perquè quan banyam les fulles hi queden gotes d'aigua a damunt i si el sol hi pega, la gota fa de prisma i augmenta la calor al rotlet de la gota i crema la fulla. També és molt bo a les hores de tant de sol

banyar tot el recinte allà on les tenim i així el sol quan l'evapora es crea un ambient de més humitat que abaixa un poc la temperatura. Es pot fer d'una altra manera i que és posar recipients d'aigua per devall els prestatges on els tinguem i així també cream un ambient humit.

L'aliment. Els primer mesos de l'any de transplantament la terra té més o menys aliment, però amb el pas del temps va perdent-ne i és necessari donar-n'hi, però amb moderació, perquè per manca d'adob l'arbre anirà magre o xetigós però no morirà; en canvi per excés, sí. Si l'adobam amb adob líquid (que és el millor) ens fixarem amb la dosi que recomana el fabricant. És millor baixar-les a la meitat i adobar-lo el doble, que a l'inrevés.

Jaume Ginard Llinàs

Aspecte de l'exposició de Sant Salvador

Comercial
ARTA

EN ARTA:
Carrer de Clutat, 26 - Tel. 56 21 48

EN MANACOR:
Poligono Industrial
C/. Menestrals, 11 - Tel. 55 58 11

SERVICIO TECNICO Y
RECAMBIOS ORIGINALES
TEL. 55 58 11

ARTA - (Mallorca)

Massey-Ferguson. Tractores

CONDOR	Motocultores y Motobombas
BATLLE	Empacadoras • Rotoempacadoras y Sistemas de riego
ZAZURCA	Equipos preparación Tierra y Siembra
AGUDO	Cubas de vacío
MONDIAL Y OPEM	Motosierras
CAVARRA	Pulverizadores
GASPARDO	Barras de Corte
JUSCAFRESA	Remolques
BLANC	Peladoras de Almendras
BRUN	Abonadoras

MASSEY-FERGUSON

condor

BATLLE

Les inundacions de l'any 1943. (I)

A principis del mes de novembre de 1943, l'horitzó tramuntanal s'encortinà de boirams tendres. Mals averanys perquè quan l'atmosfera presenta la cara adolescent del magatzem nuvolat, dins un tres i no res, tempesta segura però d'aquella que ni el profeta l'atura.

A la matinada del dia 2, quatre llampecs de forària, amenaçant el proper desastre, enviaren dues flòbies d'aigua acompanyades d'un enfilall de tronadissa. Era el presagi del que esdevendria; desolació total i el desconhort més sinistre que persona nada pugui contemplar.

Els animals de pota, ungla i potó, ja feia estona que captaven l'imprevisible. Amb tothom peu alt el dia tres fou l'escollit per fer les ateses, i aposta tota la tarda i vesprada ploqué sense aturall. Així mateix, la punta d'alba de l'endemà va ser una mica més indulgent, però les ofrenes de millora sols serien suc de còdol, perquè abans de les nou del matí les barrumbades tornaven esser aterridores.

A fi que el lector de **Bellpuig** pugui tenir formal i general coneixement del succés tempestuós, hem trobat escaient recabar el parer de quatre persones plenes de vida, cadascuna de les quals, i per circumstàncies diferents, visqueren in situ les penúries de la gran catàstrofe climatològica de l'any 1943.

La primera en desfer el cabdell històric és na Joana Aina Caselles Perxana, Novella, esposa d'en Benet Capó Rotger. Viu a la plaça nova i del daltabaix torrencial preserva memòria indeleble. És una dona molt fenera i netíssima. Posseïdora d'una memòria d'elefant amb cura admirable ens esbrina la inundació del 43.

Bellpuig.- Joana Aina, què te passà realment quan la torren-tada del 43?

Joana Aina.- Escolta i voràs. Vous? Noltros estàvem a Sa Devesa. Teníem una ego grossa, jove i conformada d'ossos, fia de n'Estrella dels germans Payeras, Trenta, de Na Pati. La duguérem a ferrar a Ca mestre Joan Mengol. Quan la tenguérem ferrada el meu cunyat Toni partí en bicicleta cap a Sa Devesa, mentres que en Benet i jo partírem darrere amb s'ego en es cabriol.

Es temps era molt lleig i de nuvolada baixa. A s'alçada de Sa Carbona des Capellà de ses Bosses, ens hi volguérem aturar però no hi havia lloc. S'aigo del cel, era passat de fideu a burbaia ampla. Després i donant tombes anàrem a Morell amb s'intenció d'arribar a ses cases. No poguérem arribar-hi. Així que mos resguardàrem davall sa porxada de s'hort. Es brou ja era com es dit i sa bístia imparable de nirvis.

A ses quatre hores d'estar sitiats, en Benet gosà de tirar-se dins aquell aigueral, aglapint així ses cases de Morell. Jo, dementes, procurava conhortar s'esquitarella ego. A posta de sol i malgrat la dolçor del temps, tocàrem tapins cap a Sa Devesa. Pensa com ho férem si tot era un riu malcriat. Te dic que mai ningú

del món vorà un llagimer d'aigo tan al viu com es que en Benet i jo vérem.

Sobrepujant s'estret de Ses Mudades, just davant sa bústia de correus, es ventre des Puig d'Alpara amollà tal fiblada de contumaci que per poc feim el traspàs. Tant com acurçàvem es camí de Sa Canova, sa carretera anava omplint-se de branques i cimals. Figura't sa quinotxa que representava retirar sa brutor i sostenir s'ego. Així com Déu me donà entenent, peg un bot en es pont des Barranc (que per cert era un pont pubil d'ulls) i tot seguit resumesc que es cabriol no passaria, donat que s'aigada cobria es pont en devers deu pams.

Davant aquella presentalla temporalera, què haviem de fer? Poca cosa, però tenguérem ànima de refugiar-nos a ses cases de Sa Canova. Es meu homo, fent ús d'una perícia increïble, perseguint sa calçada de Sa Font de Sa Jonquera, investí el sementer de Na Saca, costa amunt cap a Sa Devesa.

Es segon vespre d'estada a Sa Canova, l'amo en Joan Lliteras me va dir: "Te fermaré una corda baix ses aixelles i si no tens por travessaràs es torrent". Tal i com l'amo en Joan pensà

succeí. Un pic allà deçà me top amb so sogre. Era perquè el meu marit s'encontrava xerecós de salut. Mitjançant s'enginy de l'amo en Joan de Sa Canova i es sogre, embarriolàrem es jaç des torrent en feixos de llenya i sobre aquest caminatge es cabriol pogué creuar-lo. Dia 4 tornava ploure. Tant o pitjor que repetí el temporalàs del dia 4. Pens que seria llavors que es pont des Vidrier féu xec.

Sí, fillet: aigua que tresca no hi ha parany que la partesci".

Un altre testimoni excepcional de l'enderrocament del pont de Capdepera, va ser en Jeroni Suñer Grau, Sunyer. Estratègicament ubicat, presència com la gegantina glopada alçà el pont en pes el mateix que si fos estat de cartró.

En Jeroni és una persona fiable. No va de romanços ni tampoc fa ús del calaix fantasiós. Les coses són com són i prou. Els que el coneixem sabem que és gairebé impossible engatusar-lo amb mentides ni coverbos del pare cabotal.

Pel que fa al cataclisme atmosfèric de l'any 1943, tot seguit en Jeroni ens en dona fidel interpretació.

- "A mitjan matí des dijous dia 4 de novembre de 1943, mon pare, l'amo en Jaume Peix, pare de na Maria, Bàrbara i Magdalena Boteres, i jo, érem dalt es portell des carreró des Pont, i contemplàvem s'horripilant inundació. Havíem anat a veure la feta monstruosa perquè de feia uns moments sentíem sa funesta remor de sa torrentada.

Tanta era s'aiguatge que davallava i sa glopada tan descomunal, que es comú de s'aigo rompé sa paret de sa carretera de S'Alzinar d'en Peix. A sa part des camí hi havia uns quants paretils de marès es quals

de bon grau entorpien es transcurs de s'aigo. A s'indret on sa carretera començava a fer una essa, hi havia un pal de telèfon. Estiguent allà, jo, per un casual, vaig veure que dit pal ballava a les totes. Vull dir-te que se movia i s'engronsava molt violentament. Era que s'aigo esbocinava es pont ben pel sudavall.

Un minut fou suficient perquè es pont passàs per ull. Tot d'una que cedí, no restà paret a son peu. Tot es va fondre com una carretada de grava. Un cop s'aigo haver-se'n enduit es pont llavors sa mateixa aigo prengué biaix. Així que, mancada d'estorbs, no et dic es matx que va fer. Perquè quan no hi ha impediments, s'aigo pren lo que li basta.

Sa rompuda des pont causà horrorosos estralls. Però es lloc que s'endugué sa palma va ser de ca nostra per avall. És incalculable poder pellucar es malaveig d'esconbraries, enderrossalls, esboldregs i brancams arrossegats per sa fúria paorosa de sa torrentada.

També puc afegir que dins es plateros des Prat des Llí, s'aigo entrava a sa banda de Son Boiet.

A cinquanta anys vists, pot parèixer que un exagera, però una cosa és posar sa mà en es foc i s'altra escaldar-se".

Seria força complicat trobar una persona que no conegués l'amo en Bernat Amorós, de Sa Font Calenta, perquè onsevulla que campi sempre el veureu tirar el rall festiu de la broma àtesa i entesa.

És un home que mai no acaba. Sense por d'esberrar el pany, es pot ben dir que, sortosament, té corda per embenar el món i el pern que l'aguanta.

L'amo en Bernat és un element capdavanter de la tertúlia

quotidiana del Bar Ca'n Joan. Puntual a la cita, cada matí, guardat de malura, travessa el marxapeu lateral del bar. Pren cafè, llegeix el periòdic i després de l'obligada lectura ve la sacrosanta religió d'encetar conversa amb els companys habituals de sempre.

Un dia qualsevol l'enquirírem perquè ens exposàs noves respecte al temporalasso de l'any 1943.

- "Supòs que saps una cosa. Si no la sabessis no hi hauria confès per perdonar-te s'esguerro. Atén una cosa: es tram de torrent més embravit des terme, és sa trinxa que davalla de Son Arbós fins en es Comellar Fondo de Sa Badeia. Dient això t'anomen lo que se coneix com Es Torrent des Cocons.

Per assullanés, dia 4 de novembre del 43, s'aigo feia mosteles a ses pedres. Jo pos fita de veritat que just a s'enfront des Codolar, s'aigo duia tanta quimera que entrà dins ses cases de Son Fang i que per devers Es Canyerets, canejava es portell de Sa Caseta de Cas Vaquers. I no diguem quan fou en es prats des Badei. Allò era de veure perquè per sa carretera hi corria

SE ALQUILA CASA DE CAMPO MUY CONFORTABLE

Informes: tels. 83 55 99 - 83 61 53

un grau de sis pams.

L'amo en Joan Terrassa, repadrí des jardiner municipal, estava acocorronat dins sa caseteta on parava metxa. Vols que et digui, què, en un instant donat, digué: "Aquesta aigo s'acosta i vol entrar". Encara no ho havia dit com vegé sa gerra que surava per damunt es portal: "Ca, petiteta! tu no te'n vagis. Ala! Anem amb mi".

Així, costa través Na Coberta i Na Murtera, regressà a la vila.

Pes Millac, Na Borrassa nedava entrant s'aigo dins sa teulera de mestre Miquel Salem. A Son Codolí passava i redrepassava es pontet de Ca'n Murtó. Aquest petit pont, en opinió d'en Toni Murtó, ha resistit de tot i molt. Es baixols de Na Verra eren complets aigomolls, mentres que sa glopada mestra per un tel de ceba no arrasà Vell Deport i Es Prat des Lli".

El 10 de maig de 1907 nasqué el primogènit d'Alfons XIII. Durant l'embaràs de la Reina, el rei féu unes dites segons les quals, tots els barons de l'Estat que coincidissin amb la naixor del futur príncep d'Astúries, serien alliberats del servei militar.

Aleshores, la mare de l'amo en Miquel Flaquer Perelló, Es Garriguer de s'Heretat, igual que la Reina, també estava estava encinta. Però el naixement del filllet Miquel succeí (a les cases des Bernadí), el dia 6 de maig, o sia quatre dies abans de la naixença d'Alfons de Borbó.

La situació familiar era força atzarosa perquè si declaraven

la realitat del cas, en Miquelet, una volta gran, hauria de retre servei a la Pàtria.

Així que, i sense perpensar-se, els pares agafaren el ninet i en el decurs de la claror diürna, mare i fill mataven l'aranya dins el matollar d'en Ribes tot i esperant la nativitat del reial nadó.

Quan la bona nova va ser oficial, l'amo en Miquel havia complit quatre dies. Això no obstant, civilment fou enre-gistrat el dia apropiat. La treta paterna fou inútil tota vegada que, per dissort, hi va haver un xinxe d'al.lots miraculo-sament coincidents amb la naixor del príncep, dels quals cap no s'escapà del servei militar.

Actualment, l'amo en Miquel, té 86 anys, edat prou suficient per haver-ne vistes de rases i a caramull. Unes de les quals vivències va ser l'heca-tombe del 43.

De la triste efemèride, vegeu-ne la seva versió.

- "En aquella escaiença jo

estava de garriguer a s'Heretat. Malastre de semblant grandària, sa meva vista no en destriarà. S'Estany i la mar blava eren u. Ca'n Cruia bevia de granat. Quan s'aigo fou a Sa Bassa Martina vaig notar que set rudes d'arbres com pomeres, cirerers, pruneres, pereres, tarongers, etc., suraven la sobrefaç des torrent com si fossin plomes de gall. Res resistí aquella barbàrie des temps inclement.

Pes Clo Aranell i Ca'n Pedrera, feia terror de cor. Lo mateix quan s'aigo giravoltava Ses Veles i es Prat Rodó. Ara bé: a mi de bon de veres, quan m'abraonà sa feretat va ser es moment d'ataüllar sa magnitud i potència d'aquella aigo, fora de si, que havia canviat de rapidesa.

Mira: des de Ca'n Masset fins a Sa Clova de N'Anyana, s'aigo tapava es Fondal de s'Estany. Un que no ho hagi vist, malament heu podria creure. Sa Vaquera i hort de s'Heretat eren immensos safareigs de brou llotós. Per ses cases i sa Clova de n'Anyana, s'hi podia transitar en barca. Només mancava un metre per s'aigo arribar a dalt portal. Ca, ca, ca, fiet. Saps quin bloc d'aigo tan basarós.

Pensa si una torrentada és punyetera, que quan s'esbucà Es Pont de S'Estany (1920), en Barona de Capdepera tota una nit quedà aïllat damunt s'ungla des pont, perquè primer fugiren els dos costats que s'ull des mig, momprems?

I què et diria des pont des Murcians? Idò també el 43 quedà en sos forros".

POMPAS FUNEBRES ARTANENSES

Ada. Ferrocarril, 33 - Artà

Para avisos y preavisos: tels. 56 30 96 y 56 39 34

NOCTURNOS Y FESTIVOS

Biblioteca

Un munt de revistes.

Un cop passat l'estiu, reiniciem aquesta secció i ho volem fer donant-vos a conèixer una de les possibilitats que vos ofereixen actualment les biblioteques municipals.

Des de fa dos mesos rebem tot un conjunt de revistes, la subscripció a les quals ens resulta gratuïta gràcies al Ministeri de Cultura que subvenciona, d'aquesta manera, aquestes revistes. Hom pot discutir la selecció de revistes que ha realitzat el Ministeri i, a més, en el nostre cas trobam a faltar més revistes del nostre àmbit lingüístic.

Ara bé, com que es tracta d'un material que ens arriba de franc ens podem limitar a treure-li el màxim profit possible i el primer pas, en aquest sentit, serà el de donar-vos a conèixer, classificats temàticament, els títols que ja hem rebut i també oferir-

vos una relació dels títols que està previst que rebrem breument.

Vet aquí, doncs, les revistes que ja tenim:

Revistes de pensament i cultura: El Ciervo, Revista de Occidente, Cuenta y Razón, Archipiélago, Atlántida, Veintuno.

Revistes de literatura, teatre, cinema i llibres: Leer, Primeras Noticias de Literatura Infantil y Juvenil, Hora de Poesía, Primer Acto, Dirigido por..., Delibros.

Revistes de música: Scherzo, Ritmo, Cuadernos de Jazz.

Revistes de ciències socials i política: Sistema, Zona Abierta, El Socialismo del futuro.

Revistes d'art, arquitectura i arqueologia: Lápis, Arquitectura viva, El Croquis, Arqueología.

Revistes de temes variats:

Ajoblanco, Claves, El Europeo.

Altres revistes que està previst que rebrem pròximament: Rock de Lux, Quimera, El Urogallo, Insula, C.L.I.J., Reseña, L'Avenç, Anthropos, Infancia, Monografías de Arquitectura y Vivienda, Guadalajara, La Página, La Caña, Letra Internacional, Leviatán, Tiempo de Paz, Raíces, La Balsa de la medusa, Album, Bitzoc, Pensamiento, Afers Internacionals, Telos, Pausa, Lletre de Canvi, Versión Celeste, Rosa Cúbica, Antropología, Er.

Totes aquestes revistes les podreu trobar tant a Na Batlessa com a la Biblioteca de La Colònia de Sant Pere, i només cal afegir que per la seva especial naturalesa se'n podrà disposar en préstec i, que com es fa amb la majoria de revistes, es guardaran els números endarrerits.

Punt d'Informació Juvenil

Si t'interessa algun dels temes que vénen a continuació, vine a ampliar-ne la informació a Na Batlessa o telefona al 83.52.67.

Residència d'estudiants:

L'Institut Balear de Serveis a la Joventut posa a disposició dels estudiants de les Balears l'«Alberg Residència d'Estudiants Platja de Palma». Els serveis que ofereix són els següents: habitació doble amb bany i calefacció, menjador (berenar, dinar i sopar), sala d'estudi i biblioteca amb ordinadors, sala de televisió, i servei de neteja diari. Davant l'Alberg hi

haurà una parada d'autobús que enllaçarà amb la línia a l'UIB a la Plaça Espanya.

Les condicions econòmiques són aquestes: preu per pensió completa: 68.000 pts. mensuals (9 mesos); preu per mitja pensió: 55.000 pts. mensuals.

La recepció de sol·licituds es tancarà el dia 11 d'octubre.

Cursos:

- Cours d'anglès a distància del Ministeri d'Educació i Ciència. El material didàctic del curs està format per textos, cassettes, i programes que seran emesos per

TVE2; a més hi haurà un telèfon gratuït per a consultes. Els qui acabin el curs rebran un títol acreditatiu. L'import del curs és de 12.000 pts. Termini d'inscripció: del 15 al 30 de setembre.

- L'Escola d'Esplai de les Illes Balears organitza durant el curs 93/94 diferents curssets per a monitors i animadors socioculturals. A.P.I.J. disposam d'un fulletó on consten aquests curssets, les dates en les quals es realitzaran, continguts, condicions de matrícula, etc.

VETLLA DE LLUC - 2 OCTUBRE 93

VIURE L'ESTIL DEL DÉU AMOR

1.- L'alegria és la seva pregonera, perquè l'alegria té els ulls cap a fora, ja que necessita comunicar-se i irradiar la seva llum gojosa. Déu amor també està obert cap a fora omplint-ho tot de la seva balquena positiva. Com el sol. Com les flors. Com les muntanyes i la mar.

2.- Està content el qui és lliure i no depèn de si mateix ni de interessos mesquins. Aquest acull sempre en pau la realitat i les persones. No necessita filtrar els aconteixements o interpretar-los tendenciosament duent les aigües "al seu moli". Perquè no necessita terure defenses davant lo que no li agrada quan invadeix racons dels que ell vol retenir el monopoli egoïsta o interessat.

Tampoc treu defenses davant les persones. Ans al contrari acull cordialment els altres. Davant ells, se sent germà interessat en compartir la mútua riquesa sense repressions ni orgull ni distància.

3.- L'amor de Déu avui ens duu particularment a les actituds i obres de misericòrdia. No es tracta d'un sentiment humanitari sinó d'un compromís amb obres. No sols d'obres sinó de lluita contra les causes de la misèria. Aquest amor ens torna paternals i maternals, però no paternalistes.

Conscients de la punxenta realitat de la pobresa creixent i sabent que el seu origen és

estructural en tot el món, l'amor de Déu ens obliga a crear noves respostes amb dubtes i coratge. Sempre des de grups conjuntats en el Senyor i en la lluita. Amb esperança i confiança.

Concretament ens empeny a trobar respostes noves, adients, per els joves drogats quan encara no han tocat fons, que són la majoria dels drogadicte entre nosaltres. També a acompanyar els sidosos sobre tot en la fase final, i crear oportunes infraestructures d'acollida

La gran tasca la tenim en la prevenció juntament amb els pares i educadors, especialment amb els pares i mares ferits d'ala per aquesta pesta.

L'amor de Déu, vessat en els nostres cors per l'Esperit Sant (Rm 5,5) és el fonament de

l'home nou. Sense aquesta fe i realitat no ens explicariem a nosaltres mateixos. Aquí tenim el fonament de la nostra esperança, la meta de la nostra profunditat, la possibilitat de comunicar-nos amb el Pare, d'establir vincles d'Església i de celebració litúrgica. Fins i tot creim que aquest Esperit en nosaltres ens ajuda eficaçment a sanear i potenciar la nostra personalitat.

Llorenç Tous

Per a continuar la reflexió:

- a.- Llegeix i comenta Romans 5,5.
- b.- Amb quins fets, sentiments, opcions o creences relaciones el Déu Amor encarnat?
- c.- Com descriuries l'home Amor?
- d.- Esser estimat per Déu i saber-ho, sentir-ho, a quina conseqüència et du?
- e.- Com vius l'estil del Déu Amor?

NOTICIES BREUS

COMIAT I BENVINGUDA

Avui dissabte dia 18, a la missa de les 9 del vespre a la parròquia hi haurà el comiat de Mn. Marià Gastalver. Ens havia de dir adéu per les festes de Sant Salvador, però com que no va poder ser,

ens ho dirà aquest dia. Al mateix temps donarem la benvinguda a dos germans preveres de la comunitat franciscana: Tomeu Pastor i José Ignacio Gómez - Nacho-, nou superior. Vos convidam a unir-nos en aquesta celebració.

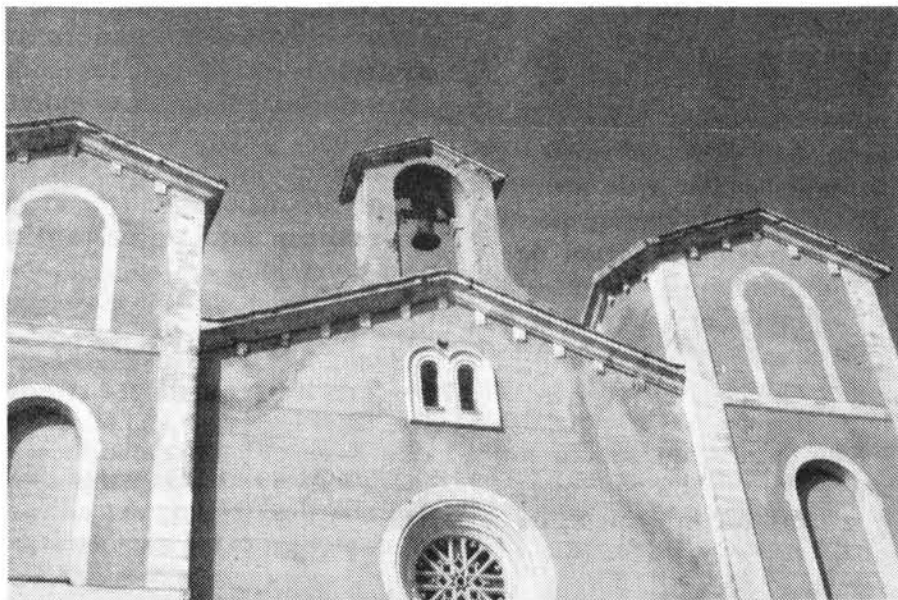
VETLLA DE LLUC

Dissabte dia 2 d'octubre hi ha la vetlla de lluc. Viu l'estil del Déu Amor n'és el crit de convocatòria. L'arribada es farà entre les 4'30 i les 5 del capvespre.

OBRES

La gornisa de la façana principal de l'Església parroquial necessita ser reparada. I el peu de la creu també. Aquesta és la conclusió a que han arribat l'arquitecte, els picapedrers de la parròquia i la junta d'obres. Algunes peces -rajoles- que cobreixen la façana s'han mogut i hi ha perill real que caiguin en qualsevol moment. Algunes peces de marès de la gornisa han "molinat" i necessiten restaurar. I el peu de la creu va sofrir les conseqüències d'un llamp en la gran tempesta del mes d'octubre de l'any passat. No hi ha perill que la creu caigui. Però la mossa que el llamp li va fer podria ser la causa que l'aigua arribàs a l'anima de ferro i llavor les conseqüències serien pitjors.

També a Sant Salvador una gran taca d'homitat ens obliga a pintar l'interior del temple. La causa d'aquesta homitat està reparada.

SANT VICENÇ DE PAÛL

Dilluns dia 27 de setembre és la festa de Sant Vicenç de Paül. Les germanes de la Caritat i el col·legi Sant Salvador tenen en Sant Vicenç el seu patró.

Nascut a Pouy en Aquitània (França) l'any 1581, els seus contactes amb persones com Bérulle, Francesc de Sales i Lluïsa de Marillac l'ajudaren a desplegar els seus dots d'organitzador al servei dels pobres, per als quals fundà quatre corporacions religioses. La seva pietat i el seu bon humor ajudaren a difondre el seu ideal cristià. Morí a París l'any 1660.

Quan en el segle devuit entorn de les parròquies de distints pobles de Mallorca naixien les Germanes de la Caritat, s'inspiraren en l'estil de Sant Vicenç i en la regla de vida que ell donà a les Filles de la Caritat. La voluntat de lluitar contra la pobresa i de contribuir a una nova cristianització de la ruralia mallorquina essent testimonis d'un amor concret i encarnat, són el motiu que les nostres monges i els preveres que les varen dirigir, s'inspirassin en Sant Vicenç de Paül.

De la Colònia de Sant Pere

A. Genovart

La depuradora, per a quan?

Es diu que la gent abans pagava i callava. Avui els ciutadans paguen però no es mosseguen la llengua. És per això que els coloniers es demanen: ¿Per què s'inclou dins les contribucions especials el pagament pel servei de la depuradora quan aquesta no s'ha començat encara a construir?

Respecte an aquest tema ens hem posat en contacte amb l'Ajuntament, en concret amb el regidor Bartomeu Ginard el qual ens ha informat que el projecte definitiu ja fou presentat i acceptat per part del IBASAN. Ara s'espera el permís del Servei de Costes per poder començar les obres. Es pensa que aquestes es podran iniciar a principis del mes que ve.

La concessió fou adjudicada a una empresa de Barcelona la qual ha subcontractat la realització de les obres a COEXA, que és la mateixa empresa que realitzà la instal·lació de la xarxa d'aigües potable i residual.

Polícia municipal i acampades

Durant aquest estiu la policia municipal ha vigilat de forma especial els llocs on habitualment els campistes solien instal·lar les seves tendes (Es Caló, Ca los Camps, Cala Tonó) Gràcies a aquesta

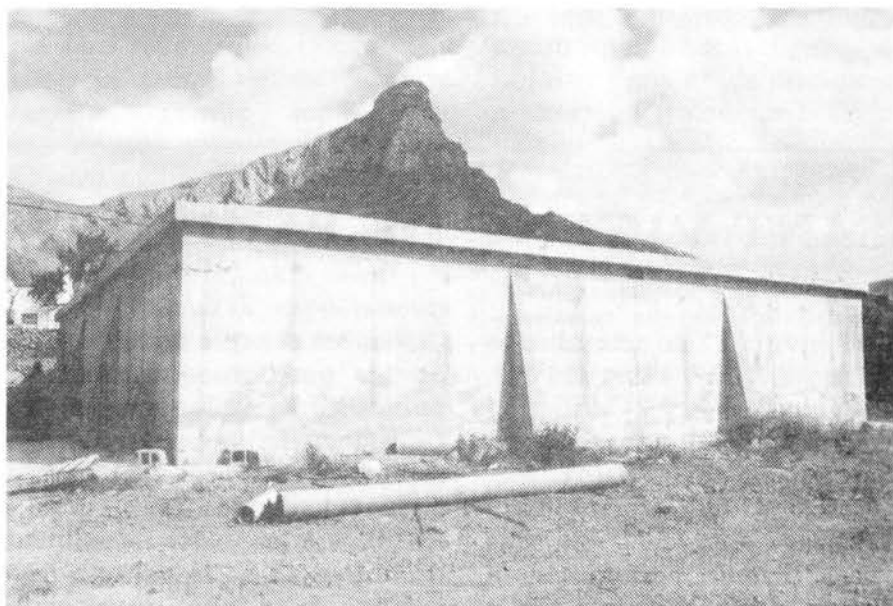
vigilància -intensificada els caps de setmana- ha estat possible mantenir neta la vorera de mar de persones que de manera incontrolada instal·laven les tendes als esmentats llocs o altres indrets.

S'han intentat conduir les acampades cap al "Camping San Pedro" lloc oficialment reconegut per realitzar aquesta casta d'esport-diversió.

Verificació dels errors del nou cadastre

L'empresa ORTEA que du la gerència del IBI del nou cadastre, ha començat a revisar els errors

que els ciutadans detectaren a la comunicació feta als veïns, errors que es feren constar a les re-clamacions cursades pels interessats. Des d'inicis del mes de setembre, alguns empleats de l'esmentada empresa s'han desplaçat a la Colònia per tal de comprobar "in situ" les equivocacions comeses i corregir-les en cas que el ciutadà pugui demostrar que està en lo cert. S'han pogut veure aquests empleats amidant de bell nou solars i examinant el fonament de les queixes presentades pels ciutadans. Esperem que els errors siguin esmenats.

Depòsit d'aigua: darrers retocs

Aquesta setmana s'han començat a efectuar els darrers retocs al depòsit d'aigua potable situat dins la finca de ca n'Eloi. La superfície dels depòsits és enrajolada i protegida perquè no es pugui fer malbé cap de les instal·lacions annexes a la gran cisterna que distribueix l'aigua potable a la Colònia.

Després de 42 anys de servici

Damià Bisbal Orell, el carter de la Colònia, es jubila

A finals del passat mes d'agost es jubilava oficialment als seus 65 anys, una de les persones més conegudes tant a la Colònia com a Artà, en Damià Bisbal Orell. Durant anys i més anys ha recorregut en cotxe i bicicleta ambdues poblacions.

Ara, deixa el seu treball habitual com a carter. Per esser una persona tan popular creim que no necessita cap tipus de presentació, per això passama oferir-vos l'entrevista que hem mantingut amb ell.

Bellpuig.- Quants d'anys de servici dus com a carter?

Damià Bisbal Orell.- Tu mateix pots treure comptes. Vaig començar l'any 1951, per tant n'he estat en el càrrec 42, encara que els primers anys vaig estar com interí, després vaig obtenir la plaça com a titular.

B.- Com accedires a aquesta plaça?

DBO.- L'amo en Joan Serra Alzamora era el carter que hi havia abans que jo, quan ell es va retirar jo vaig agafar la carteria; la plaça la vaig obtenir com tothom, fent un examen a unes oposicions.

B.- Ha anat lligat el servei de correus amb el del transport de passatgers?

DBO.- No. No té res a veure una cosa amb l'altra. Durant dos anys i mig vaig fer el servici del correu amb bicicleta, després posarem en marxa el transport públic amb aquell cotxe de set places que manteníem una sèrie d'anys fins que el canviarem per una "camiona" que comprarem a l'amo En Terres. Però una cosa és el transport de passatgers i l'altra el correu.

B.- Què és el que més ha canviat des que iniciaves aquest servici fins avui?

DBO.- La intensitat de la feina. Aleshores només hi havia el nucli urbà de la Colònia i aquest era molt petit, després s'hi afegí la zona de Betlem i més tard les urbanitzacions de Montferrutx i S'Estanyol, això almanco ha triplicat la feina inicial.

B.- Si haguéssim de fer un promig de les cartes i paquets que diàriament distribueixes, quin seria aquest?

DBO.- És molt mal de contestar, perquè aquesta quantitat varia molt de l'estiu a l'hivern. També hi ha altres factors que ho han fet canviar,

Foto d'arxiu

per exemple, ara molta gent fa el pagament del consum elèctric o del telèfon a través del banc i aquest envia els rebuts mitjançant el correu, això fa que, a certs dies, es multipliquin les cartes. Però si vols una xifra, posa un dia amb altre un promig de cinquanta cartes.

B.- La qual cosa vol dir que durant aquests anys has repartit més de 700.000 cartes.

DBO.- No vol dir que siguin tantes perquè els primers anys el promig no era tan elevat, però estic segur que passen el mig milió.

B.- És mala de fer aquesta feina? No és molt esclava?

DBO.- No ho és tant com ho sembla vist des de fora; ja ho veus, jo he aguantat 42 anys. Si fos molt mala de fer no n'hi hauria tants que la sol·licitassin.

B.- Per cert, qui serà el teu substitut?

DBO.- De moment ho ha agafat en Tomeu nostro el qual ha firmat un contracte per tres mesos amb Correus, un contracte que tal vegada li renovin, però a la plaça definitiva s'hi ha d'accedir per oposició; la convocatòria d'oposicions s'ha de publicar al Butlletí Oficial.

B.- Segur que en tants d'anys en el càrrec t'han passat moltes anècdotes. Ens en podries contar alguna?

DBO.- Bé, primer et diré que coses efectivament n'han passades moltes, pensa que quan jo vaig començar de carter el franqueig era

d'una pesseta i és clar, en tant de temps en succeeixen de tot color. Vet aquí una: "Una vegada vengué una dona per certificar una carta, li vaig posar els segells que tocaven i li vaig donar el corresponent resguard. Una vegada complerts tots els tràmits m'enflocà: Saps què? dóna'm la carta i l'entregaré a n'en "fulano" que s'en va a tal banda i així arribarà més aviat". Sorprès davant tal sortida li vaig donar la carta. Què et sembla?.

Estam segurs que aquesta entrevista es podria allargar molt més perquè En Damià és una persona que sap i ha vist moltes coses, però ell prefereix guardar-les per a ell i no vol cap tipus de publicitat, per això li respectam el seu gust. Valguin per a la Història dues petites anotacions que un servidor pogué llegir en el llibre (és a dir) d'inspecció de la Carteria. La primera fa referència a la primera inspecció de la Història de la Carteria de la Colònia realitzada el 27 d'agost de 1947 per l'Inspector Juan Pascual. La segona, fou la primera inspecció ordinària que va rebre "Damià Bisbal Orell, cartero peatón interino el 21 de marzo de 1951 en la Carteria Rural de la Colonia de San Pedro, en cuya inspección los libros y servicios son hallados de conformidad". El que signa l'informe és encara el mateix inspector de l'any 1947, Juan Pascual.

II CURSA POPULAR SA FIRA

Setanta dos foren els participants que prengueren part en la segona edició de la cursa popular de Sa Fira de setembre. El guanyador absolut de la prova va ser Vicente Ogazón, del SYP-Palma, que amb un temps de 44 minuts i 54 segons va rebaixar la marca de l'any

anterior amb una diferència de 12 segons (45'06"). La carrera fou molt viva en tot moment i ja en els primers quilòmetres els que primer travessarien la meta marcaren el ritme de la prova. Tots els participants coincidiren que l'organització de la carrera, tot i la duresa del recorregut, havia estat un èxit i que córrer pels paratges d'Ets Olors i Son Puça era una delícia comparant-los a altres recorreguts a què estan acostumats, sobretot recorreguts urbans. Vet aquí els tres primers classificats de cada categoria amb els seus respectius temps:

Masculí absolut:

- 1.-Vicente Ogazón, 44'54"
- 2.-Toni Riera, 44'57"

- 3.-Fernando Mejías, 45'11"

Femení absolut:

- 1.-Catalina Riera, 59'40"
- 2.-Maria Ramis, 1.02'20"
- 3.-Isabel Ramis, 1.05'57"

Masculí local:

- 1.-Guillem Serra, 48'32"
- 2.-Toni Serra, 49'12"
- 3.-Joan Ginard,

Veterans 40-49 anys:

- 1.-Antonio Jurado, 47'36"
- 2.-Joan Pascual, 49'21"
- 3.-Jaume Mestre, 51'07"

Veterans majors de 50 anys:

- 1.-Sebastià Adrover, 54'00"
- 2.-Luis Ortega, 54'02"
- 3.-Domingo López, 59'06"

Ciclisme

Caiguda de Miquel Alzamora a París

Una inoportuna caiguda va provocar la retirada de Miquel Alzamora de la carrera que disputava dia 11 a París. Després de la quarta volta i en una maniobra de canvi, la cadena li va botar un pinyó i el pedal va quedar lliure. La caiguda va ser inevitable tot i que les ferides només eren superficials. Després de ser atès va provar de reincorporar-se a la carrera però a les dues voltes es va veure obligat a abandonar perquè les ferides li feien mal.

El circuit, en què participaven les seleccions estatals més potents del moment, va resultar duríssim ja que es retiraren molts de participants. Del seu equip, només

dos l'acabaren. Dimarts dia 14 tornava ser a Artà disposat a reprendre els entrenaments i seguir el programa de final de temporada que s'havia traçat i del qual ja informàrem en el número passat.

Abans d'anar-se'n a França havia participat en dues jornades. Dijous dia 2 a Son

Moix, on va guanyar la puntuació, la combinada i l'americana.

Dia 4 a Santa Margalida, va ser tercer a la cronometrada, darrere Antoni Tauler, que va guanyar per uns segons. A la prova de puntuació del capvespre les posicions no variaren.

Columbofília

El Club Columbòfil celebrarà el repartiment de trofeus el dia 1 d'octubre

Segons acord de la Junta Directiva, s'ha fixat el dia 1 d'octubre per a la celebració de la tradicional festa de repartiment de premis i trofeus, corresponents a la passada campanya esportiva 1992-93.

El següent quadre d'honor recull la distribució dels premis de la passada campanya colum-bòfila.

Concurs Terrestre.

- 1 Joan Terrassa
- 2 Riera-Ginard
- 3 5è. Curs Na Caragol

Eivissa 1ª.

- 1 Xisco Monroig
- 2 Riera-Ginard

Eivissa 2ª.

- 1 Riera-Ginard
- 2 Xisco Monroig

Eivissa 3ª.

- 1 Riera-Ginard
- 2 Riera-Ginard

Eivissa 4ª.

- 1 Riera-Ginard
- 2 Llorenç Mestre

Eivissa 5ª.

- 1 Na Caragol C. P.
- 2 Llorenç Mestre

Eivissa 6ª.

- 1 Andreu Escanellas
- 2 Llorenç Mestre

General Eivissa.

- 1 Riera-Ginard

Calp 1ª. (Alacant).

- 1 Toni Pinzo
- 2 Riera-Ginard
- 3 Pep Bauçà

Calp 2ª.

- 1 Joan Gili
- 2 J. Corraliza
- 3 L. Mestre

Oriola 1ª (Alacant).

- 1 L. Mestre
- 2 Pep Bauçà
- 3 L. Mestre
- 4 Tomeu Ginard

Oriola 2ª

- 1 J. Corraliza
- 2 Guillem Vives
- 3 Riera-Ginard
- 4 Riera-Ginard

Alacant.

- 1 Gabriel Ferrer

General Velocitat

- 1 L. Mestre

Valdepeñas (Ciudad Real).

- 1 Pep Bauçà
- 2 Na Caragol C. P.
- 3 Joan Ferriol

Puertollano (Ciudad Real).

- 1 L. Mestre

Castuera (Badajoz).

- 1 Riera-Ginard
- 2 L. Mestre
- 3 L. Mestre
- 4 G. Ferrer

Trofeu Sant Salvador '93.

- 1 Gabriel Ferrer

Trofeu colom més viatjat.

- Riera-Ginard

Trofeu colom més ràpid des de la península.

- Llorenç Mestre

Trofeu al Columbòfil amb més primers premis.

- Riera-Ginard

Campió Social Absolut 92 - 93.

- Llorenç Mestre Sureda

Tomeu Ginard.

Futbol Base

Cadets:

Poblense, 3 - Avance, 1

Infantils:

Badia C. M., 1 - Avance, 2

Benjamins:

Avance, 2 - Badia C. M., 1

Futbol

Lliga 1ª Preferent

La sort no acompanya el C. D. Artà

Moment del darrer partit del C. D. Artà

Alaró, 2 C. D. Artà, 1

El partit sembla que fou de poca qualitat i els dos equips practicaren un futbol poc vistós i avorrit. Podem dir que cada conjunt tengué la seva part bona i la seva part dolenta.

En el primer temps dominaria, encara que no amb molta claretat, l'equip local malgrat no marcar el primer

gol fins un minut abans del descans amb un potent xut d'en Fuster des de fora de l'àrea.

En aquest primer temps l'equip artanenc semblava conformar-se amb l'empat ja que va jugar amb un conjunt conservador posant sis defenses

A la segona part la fisonomia del partit no fou la mateixa que a la primera. L'Artà sortí amb més ganes de jugar a l'ofensiva

sorprenent molt sovint l'equip local amb continus contraatacs que posaven en perill la porteria de Payeras. Però els minuts anaren passant fins arribar al 81 de partit quan el jugador artanenc Caldentey transformà un penal que escursava distàncies en el marcador.

En definitiva, sembla que fou un partit en què l'equip artanenc tengué clares oportu-

ES MONUMENT

nova direcció - nou ambient

SALO REMODELAT PER BATEJOS - COMUNIONS

I CELEBRACIONS EN GENERAL

Telèfons: 83 62 48 - 83 58 96

(tancat els dilluns)

tunitats per endur-se'n, almanco, un punt.

Els millors: J. Bisbal, J. Caldentey i Oliver.

C. D. Artà, 1 Margaritense, 1

Dos equips ascendits de fresc, que tornaven recuperar la categoria, es veien les cares, altra volta, a Ses Pesqueres que va enregistrar una entrada prou nombrosa.

L'encontre es va caracteritzar, sobretot, pel fort vent que bufà tota la tarda, fent malbé un bon futbol per part dels dos conjunts. Cal afegir la regular actuació de l'àrbitre que va amonestar quatre jugadors de l'equip artanenc, (Oliver, Ginard, Bisbal i Caldentey) per un de l'equip contrari (Garau).

L'equip artanenc, durant el transcurs de la primera part, va realitzar un bon joc demostrant tenir ganes de deixar bon gust de boca a l'afició tot i que les moltes jugades de perill que creà, el vent, en part, les desbaratà i va fer que acabassin sense conseqüències.

L'Artà, des del principi, sortí a l'ofensiva encara que la defensa visitant tallava les jugades que duïen perill allunyant la pilota. Però quan encara no es veia clar qui dominava en el centre del

camp, en el minut 5, fruit d'un rebot, n'Oliver marcà el primer gol de la tarda per als artanencs. El gol donà confiança a l'equip local, que s'apoderà del centre del camp essent l'equip que dominaria més en aquesta primera part.

De totes formes, l'equip de Santa Margalida no es deixava sorprendre, i va provar de jugar al contraatac creant perill sobre la porteria local molt ben defensada pel porter Rafel Palou que fou uns del millors del partit. Per altra part, Bisbal posaria ordre a la defensa allunyant pilotes i desbaratant en molts moments jugades de perill. Caldentey faria el mateix en el centre del camp d'on partirien les jugades de més perill. S'arribà al final dels primers 45 minuts amb l'avantatge artanenc per un gol a zero.

La segona part començà amb sorpresa. Quan encara no es duïa un minut de joc, amb una jugada de perill visitant, i davant la passivitat total de la defensa artanenca, el davanter margalidà engaltà un fort xut des de fora de l'àrea que va batre el porter local per l'escaire de la porteria sense que pogués fer res. Sens cap dubte, un gran gol.

Aquest gol va sorprendre l'aficionat i, principalment, els jugadors, perquè donat el bon

joc realitzat a la primera part semblava que l'equip artanenc sortiria amb ganes de resoldre el partit. Però aquest gol va abatere les esperances dels locals i el partit va prendre per un altre cantó.

El Margaritense, amb tranquil·litat, jugà el seu partit, i en alguns moments era superior a l'equip artanenc anul·lant el domini local en el centre del camp. En altres moments, però, el joc semblava ser de pati de col·legi ja que, com hem dit abans, el vent era protagonista desbaratant les jugades, tan d'un equip com de l'altre.

Malgrat tot, la mala fortuna acompanyà els locals en les jugades perilloses de gol, principalment en els últims minuts del partit, sobre la porteria visitant, tot i que l'equip margalidà gaudi d'algunes oportunitats per poder marcar.

El partit acabà amb empat a un gol.

Podem dir que hem vist un joc poc vistós d'un Artà amb ganes de jugar i que sembla millorar de cada vegada, però l'acoblament dels jugadors no acaba d'estar aconseguit.

Els millors: J. Bisbal, R. Palou i J. Caldentey.

PIZZERIA-RESTAURANTE
EL MESÓN

EIS CAFÉ

CASA CRISTOBAL

Nureduna, 2 Telf. 565581 CANYAMEL

PIZZERIA-RESTAURANT EL MESON

patrocina

**TROFEU AL MÀXIM GOLEJADOR DEL
C.D. ARTÀ**

Lliga de 1ª Regional, temporada 92-93

Classificació:

Moll	1
Caldentey	1
Oliver	1

Es Racó

La foto va datada: sis de maig de 1.950. És, per tant, una foto de final de curs. Ara que en començam un de nou, ens serveix per recordar escoles passades. Aquesta era la de Cas Frares, al Claustre, i el professor que posa rodejat d'alumnes és el P. Jeroni Genovard Ginard, avui destinat

a Amèrica. Els alumnes que l'envolten eren els que estudiaven primer i segon de batxillerat elemental. D'esquerra a dreta, drets: Pere Servera Llaneras, Moner; Joan Gili Tous, Colom; Joan Llaneras Canet, Manyà; Antoni Nebot Llinàs, Serverí; Andreu Tous Soler, de Ca Na Juana; Miquel Servera Torres, de Son Caminal. Asseguts:

Guillem Llull Riera, de Sa Serradora; Bernat Matemales Llinàs, de can Matemales; el P. Genovard; Antoni Galmés Riera, de S'Alzinar; Bernat Nadal Mestre, Barxo. Acotats: Ricardo Prieto Llull; Josep Melià Pericàs, de Ca's Secretari; Bernat Nebot Llinàs, Serverí; Antoni Adrover Garau, Melindro.

ENDEVININALLA

de Pere Xim

Solució a la publicada:

Sa Fira

Estava abans a la costa
ningú mai me va mirar
ara me volen comprar
i m'han posada per mostra.

A la gent molt li costa
si a ca seva he d'anar,
molt hermosa dec estar
i l'habilitat és vostra.

Els Gorans

TORNAREM EL DIA 9/X